

JAKOBUS

1:1-8

Een inleiding op Jakobus en zijn onderwijs
over geloof, volharding en wijsheid.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jakobus/1-1-8

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jakobus, geloof en werken	3 min	5
2	Luthers moeite met de brief van Jakobus	2 min	6
3	Jakobus en de Bergrede	3 min	7
4	Het naderende oordeel over Jeruzalem	4 min	9
5	De betekenis van nabij en voor de deur	2 min	12
6	Een brief aan Joodse christenen	2 min	14
7	De twaalf stammen en de verstrooiing	2 min	15
8	Welke Jakobus schreef deze brief?	4 min	16
9	Jakobus en het ongeloof van Jezus' familie	4 min	18
10	De opgestane Jezus verschijnt aan Jakobus	3 min	21
11	Jakobus als leider in Jeruzalem	5 min	22
12	Jakobus als apostel buiten de twaalf	3 min	25
13	Jakobus, Petrus en de heidenen	3 min	26
14	Het gezag van Jakobus en de koninklijke wet	4 min	28

15	Geloof dat door liefde werkt	2 min	30
16	Zes terugkerende thema's in Jakobus	4 min	32
17	De datering en de dood van Jakobus	4 min	33
18	Wijsheid van boven en de Bergrede	3 min	35
19	Toegevendheid, barmhartigheid en vrucht	3 min	38
20	Onpartijdige liefde zonder huichelarij	2 min	40
21	Jakobus geldt voor alle christenen	4 min	41
22	Algemene brieven en de Joodse crisis	4 min	43
23	Beproevingen bouwen volharding op	4 min	45
24	Vorbereiding op zwaardere beproevingen	3 min	47
25	Vreugde in beproevingen en Gods leiding	3 min	49
26	Gods goedheid vertrouwen in het lijden	4 min	51
27	Beproevingen onthullen en versterken geloof	4 min	52
28	Volharding brengt geestelijke volwassenheid	3 min	54
29	God vragen om wijsheid	6 min	57

30	Twijfel maakt onstandvastig	2 min	60
31	Twijfelen en verleid worden tot twijfel	3 min	61
32	Het geloof als schild tegen twijfel	2 min	63
33	Besluiten God te vertrouwen bij zorgen	2 min	64
	Om verder te lezen		65

1

Jakobus, geloof en werken

Het boek Jakobus is een mooi boek. Sommige mensen houden er echt van. Voor sommigen is het zelfs een van hun lievelingsboeken, en voor anderen is het zowat hun minst geliefde boek. Het valt tussen de brieven op doordat het nadrukkelijker praktisch is dan sommige andere. Daarmee wil ik overigens niet zeggen dat de andere brieven niet praktisch zijn. Volgens mij is er geen enkele brief in de Bijbel die geen praktische aanwijzingen geeft voor een godvruchtig leven. Maar wat Jakobus bijzonder maakt, is denk ik dat je er alleen maar praktische aanwijzingen voor een godvruchtig leven in vindt. Er wordt niet veel theologie uiteengezet. Paulus gebruikt daarentegen misschien de helft van een korte brief om een theologisch fundament te leggen, en besteedt dan de andere helft aan de praktische toepassing. Jakobus wordt meteen vanaf het begin praktisch en blijft dat helemaal tot het einde.

Jakobus is vooral bekend om zijn gedeelte in hoofdstuk 2 over geloof en werken. Een van de grote strijd vragen in de kerkgeschiedenis draaide om dit gedeelte en de betekenis ervan. Vooral om de vraag hoe het te rijmen valt met het onderwijs van Paulus over geloof. Jakobus geeft aan:

Zo is ook het geloof als het geen werken heeft, in zichzelf dood.

JAKOBUS 2:17

Hij geeft aan dat Abram door werken gerechtvaardigd werd, en ook door geloof, dat Rachab door werken gerechtvaardigd werd, en ook door geloof, en dat iemand die beweert geloof te hebben maar geen werken heeft, een leugenaar is. Of hij heeft eenvoudigweg een valse hoop en denkt dat hij christen is, terwijl hij dat in werkelijkheid niet is.

De meesten van ons kennen vast wel het gedeelte in Jakobus hoofdstuk 2 waar deze bespreking te vinden is. Een van de belangrijkste kenmerken van de Reformatie die Maarten Luther op gang bracht, was natuurlijk de nadruk op rechtvaardiging door

geloof alleen. Om iets te begrijpen van de tijdgeest waarin Luthers Reformatie plaatsvond: de Rooms-Katholieke Kerk had ontzettend veel toegevoegd aan de vereisten voor behoud. Naast geloven in Christus moest je gedoopt worden, moest je bepaalde sacramenten ontvangen, moest je allerlei dingen doen die Maarten Luther als werken beschouwde.

Toen hij daarom in de geschriften van Paulus de uitspraak ontdekte:

Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, zoals geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.

ROMEINEN 1:17

vond Maarten Luther dat geloof de nadruk moest krijgen, en niet werken. En volgens mij was dat terecht. Ik denk dat we allemaal heel dankbaar zijn voor wat Luther daar ontdekt heeft. Hij heeft de kerk zeker veranderd, en waarschijnlijk ten goede, zou ik zeggen. Sommigen zouden het niet altijd in dezelfde mate eens zijn over hoe goed de Reformatie was, afgaande op haar vruchten. Maar het lijkt toch een zegen voor het lichaam van Christus te zijn geweest dat Maarten Luther deze waarheid uit de geschriften van Paulus herontdekte.

2

Luthers moeite met de brief van Jakobus

Toch had hij moeite met Jakobus. Luthers nadruk was misschien een beetje een doorslaan van de slinger, weg van de Rooms-Katholieke Kerk die hij probeerde te hervormen. Zo zit de mens in elkaar. Het hoeft ons niet te verbazen dat goede mensen een beetje te ver kunnen doorslaan in de tegenovergestelde richting wanneer ze ergens op reageren. De Rooms-Katholieke Kerk was in die tijd erg wettisch. Ze legde veel nadruk op prestaties en het in acht nemen van rituelen en dergelijke als middelen tot behoud. Zodra Luther ontdekte dat het bij rechtvaardiging om geloof ging, en om niets anders, werd dat natuurlijk het punt waar hij sterk de nadruk op legde.

Als je weet hoe de dynamiek van een strijd werkt, dan weet je dat je je steviger in je standpunt vastbijt wanneer je ergens op reageert en de ander vervolgens tegen je in gaat. In de hitte van de strijd kom je op het punt waarop het schadelijker is om ook maar iets te erkennen van wat je tegenstander zegt. Je moet de standpunten zo ongeveer steeds verder uit elkaar drijven. Ik denk dat dit bij Maarten Luther gebeurd kan zijn. Hij kwam namelijk op een punt waarop hij werkelijk niets moest hebben van welke nadruk dan ook op christelijke werken in verband met behoud.

Wat de brief van Jakobus betreft: Luther hield niet van deze brief. Veel mensen die Luthers opvattingen delen, hebben natuurlijk het gevoel gehad dat Jakobus een soort ondermaatse christelijke brief is, die niet helemaal in het Nieuwe Testament thuishoort. Ze hebben er enige eerbied voor omdat hij in het Nieuwe Testament staat. Maar tegelijkertijd hebben ze het gevoel dat hij, anders dan de andere brieven, op de een of andere manier niet helemaal voldoet als het gaat om wat het christendom vertegenwoordigt en zou moeten vertegenwoordigen.

Luther zelf noemde Jakobus een echte stroachtige brief. Stroachtig, van het woord stro. Sommige mensen halen Luther aan met de woorden dat het een brief van stro was, waarmee ze suggereren dat die niet veel waard was. Als ik me niet vergis, heeft Maarten Luther, toen hij de Bijbel in het Duits vertaalde, volgens mij de volgorde van de boeken tot op zekere hoogte veranderd en Jakobus achteraan gezet. Misschien hoopte hij dat degenen die niet de discipline hadden om de hele Bijbel door te lezen, er nooit aan toe zouden komen. Ik weet het niet. Maar hij had blijkbaar niet veel liefde voor het boek Jakobus. Nu lijkt me dat niet gerechtvaardigd, zoals ik de theologie van het Nieuwe Testament begrijp.

3

Jakobus en de Bergrede

Het lijkt erop dat Jakobus en Paulus niet lijnrecht tegenover elkaar staan. Ik geloof dat Jakobus en Paulus verschillende accenten leggen, maar ik geloof dat hun overtuiging over rechtvaardiging door geloof in beide gevallen dezelfde is. Jakobus legt de nadruk op het ene aspect en Paulus op het andere. Het moment om dat te laten zien komt waarschijnlijk wanneer we bij Jakobus hoofdstuk 2 komen, en niet nu. Maar door

Luthers reactie op Jakobus hebben veel christenen het gevoel gehad dat Jakobus misschien niet zo veel waard is. Anderen daarentegen, die niet zo sterk door Luthers houding zijn beïnvloed, zijn Jakobus als een van hun lievelingsbrieven gaan beschouwen. Hij is namelijk zo nuchter en praktisch, en vertelt je precies wat je moet doen.

In feite is hij net zo praktisch als de Bergrede, waaraan hij de meeste van zijn gedachten ontleent. Volgens mij is er geen brief in de Bijbel die zoveel citaten uit of toespelingen op de Bergrede bevat als deze brief. De schrijver was sterk beïnvloed door Jezus' Bergrede. Dat is heel duidelijk. Het is een vrij korte brief, maar vijf hoofdstukken lang, en toch heb ik minstens twintig gevallen gevonden. Ik heb nooit een commentator gevonden die ze op een rijtje zette, maar ik heb er een lijst van. Een aantal jaren geleden viel het me op dat er in deze brief heel veel toespelingen op de Bergrede staan, en zelfs enkele rechtstreekse citaten eruit. Hoe meer ik hem las, hoe meer ik er zag, en ik dacht dat ik er een volledige lijst van moest maken. Tot nu toe heb ik ongeveer twintig plaatsen in Jakobus op een rij kunnen zetten waar hij op de Bergrede zinspeelt.

Misschien zijn er nog andere die me bij later lezen zullen opvallen. Maar voor zo'n korte brief is dat duidelijk een groot aantal verwijzingen naar wat Jezus op de berg zei in Mattheüs hoofdstuk 5 tot en met 7, en ook in Lukas hoofdstuk 6. Terwijl we de brief doornemen, zal ik die overeenkomsten natuurlijk aanwijzen. Ik zou je zelfs willen aanraden om, wanneer je het boek Jakobus doorleest, zelf naar die dingen te zoeken. Ik zal ze aanwijzen terwijl we het bespreken, maar je krijgt de gelegenheid om het boek door te lezen voordat ik overal commentaar op geef. En ik wil je erop attent maken dat je moet letten op die plaatsen waar Jakobus de Bergrede nader uitlegt.

Volgens mij is dit een soort preek op basis van de Bergrede. Misschien een preek die meer op een latere generatie is afgestemd, op een tweede generatie christenen. Hij neemt het materiaal van de Bergrede en past het toe op de behoeften van een christelijke gemeente, of van de christelijke gemeenten op een later tijdstip.

4

Het naderende oordeel over Jeruzalem

Welk tijdstip dat zou zijn, is niet met zekerheid bekend. Dat komt gedeeltelijk doordat er geen historische verwijzingen in de brief staan, behalve mogelijk in hoofdstuk 5. En daarover zou, denk ik, discussie zijn. Er staan een aantal verwijzingen naar een bepaalde gebeurtenis. Die verwijzen óf naar de naderende ondergang van Jeruzalem, óf naar de wederkomst van Christus. Dit is een van die boeken waarin materiaal staat dat is uitgelegd als een verwijzing naar de wederkomst van Christus. Maar als ik kijk naar andere passages uit de Schrift waaraan de bewoordingen zijn ontleend, lijkt het mij dat het een verwijzing naar de ondergang van Jeruzalem kan zijn.

Ik bedoel bijvoorbeeld hoofdstuk 5, vers 3, waar hij de rijke mannen terechtwijst. Aan het eind van vers 3 zegt hij:

Uw goud en zilver is verroest en hun roest zal een getuigenis tegen u zijn en uw vlees als een vuur verteren. U hebt schatten verzameld in de laatste dagen.

JAKOBUS 5:3

Vervolgens vertelt vers 4 over de klacht van de armen die door deze rijke mensen zijn onderdrukt. Er staat dat:

Zie, het loon van de arbeiders die uw velden gemaaid hebben, dat door u achtergehouden is, schreeuwt tot God, en de jammerklachten van hen die geoogst hebben, zijn doorgedrongen tot de oren van de Heere van de hemelse legermachten.

JAKOBUS 5:4

Een ongebruikelijke aanduiding voor God in het Nieuwe Testament, een gebruikelijke aanduiding in het Oude Testament. De Engelse Bijbelvertaling gebruikt hier ‘Sabaoth’, in het Nederlandse citaat weergegeven als ‘hemelse legermachten’. Sabaoth betekent

legers: het gaat om de God van de legers.

Het gebruik van die aanduiding voor God hier in deze brief — ik weet het niet, maar ik denk niet dat de aanduiding Heere van de legermachten ergens anders in het Nieuwe Testament wordt gebruikt. Misschien wel, maar in het Oude wordt die heel vaak gebruikt. Heere van de legermachten, daar aan het eind van hoofdstuk 5, vers 4, betekent de God van de legers. Als je tegen de rijken zegt dat de kreten van de armen die ze hebben onderdrukt, tot de oren van de God van de legers zijn doorgedrongen, kan dat in zekere zin verwijzen naar het feit dat de God van de legers een leger zal sturen om die armen recht te verschaffen. Dat staat er niet noodzakelijkerwijs.

Ook staat er in vers 8 van hoofdstuk 5:

U moet ook geduldig zijn en uw hart versterken, want de komst van de Heere is nabij.

JAKOBUS 5:8

De komst van de Heere zou natuurlijk de wederkomst van Christus kunnen betekenen. Als dat zo is, dan lijkt het vreemd dat hij tweeduizend jaar geleden zou hebben gezegd dat die nabij was, terwijl die niet nabij was. Maar misschien is de komst van de Heere hier een verwijzing naar de komst van Christus om, figuurlijk gesproken, het oordeel over de staat Israël te voltrekken. Volgens mij staan er meerdere van zulke verwijzingen in de Bijbel. Als het hier daarover gaat, in plaats van over de wederkomst, dan zou dit daar dus een verwijzing naar kunnen zijn.

Ook staat er in vers 9:

Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet veroordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur.

JAKOBUS 5:9

Die uitspraak:

De rechter staat voor de deur.

grijpt ongetwijfeld terug op Jezus' voorzegging:

Zo ook u, wanneer u al deze dingen zult zien, weet dan dat het nabij is, voor de deur.

MATTHEÛS 24:33

Dat zei Hij in de rede op de Olijfberg, toen Hij, naar het schijnt, over de val van Jeruzalem sprak. Hij had zojuist voorzegd dat:

Jezus antwoordde en zei tegen hen: Ziet u dit alles? Voorwaar, Ik zeg u: hier zal niet één steen op de andere steen gelaten worden die niet afgebroken zal worden.

MATTHEÛS 24:2

De discipelen vroegen Hem:

Wanneer gaat dat allemaal gebeuren?

En Hij gaf hun Zijn antwoord. In de loop van Zijn antwoord zei Hij:

Als je ziet dat deze dingen beginnen te gebeuren, weet je dat het dichtbij is, voor de deur zelfs.

Jakobus neemt die uitdrukking blijkbaar van Jezus over. Jezus voorspelde daar volgens mij de val van Jeruzalem. En Jakobus zegt:

Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet veroordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur.

JAKOBUS 5:9

Hij kon aan de tekenen om hem heen zien dat het oordeel eraan kwam en dat het voor de deur stond.

5

De betekenis van nabij en voor de deur

Zulke verwijzingen kunnen, zoals ik al zei, worden opgevat als verwijzingen naar de wederkomst van Christus, maar als dat zo is, lijken ze onjuist te zijn. Ik ben niet geneigd te geloven dat er in enige brief in de Bijbel fouten staan. Dus wanneer hij zei:

U moet ook geduldig zijn en uw hart versterken, want de komst van de Heere is nabij.

JAKOBUS 5:8

en:

De rechter staat voor de deur, dan zou iemand best kunnen zeggen:

Maar laat vooral dit u niet ontgaan, geliefden, dat één dag bij de Heere is als duizend jaar en duizend jaar als één dag.

2 PETRUS 3:8

dus toen hij dit schreef, was het nog maar tweeduizend jaar ver weg. Dat is maar twee dagen. Dat is min of meer nabij. Dat staat min of meer voor de deur.

Maar als we op die manier gaan redeneren, ontnemen we die woorden elke betekenis. Welke troost zou het bieden als Jezus zegt:

Zo ook u, wanneer u al deze dingen zult zien, weet dan dat het nabij is, voor de deur.

MATTHEÛS 24:33

Als ‘voor de deur’ zou kunnen betekenen dat het nog tweeduizend jaar duurt, welke informatie is ons dan gegeven door te zeggen dat het nabij is of voor de deur staat, als dat voor God in werkelijkheid nog een paar duizend jaar duurt? Dan kan Hij die woorden net zo goed helemaal niet gebruiken. Dan kan Hij net zo goed gewoon zeggen: ‘Het duurt nog wel even. Houd vol.’

Maar als er wordt gezegd:

U moet ook geduldig zijn en uw hart versterken, want de komst van de Heere is nabij. Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet veroordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur.

JAKOBUS 5:8-9

dan lijkt dat mensen te bemoedigen met de gedachte dat ze niet zo heel lang hoeven te wachten. En dat als ze maar volhouden, het er binnen niet al te lange tijd aan zal komen.

Natuurlijk geloof ik dat God het recht heeft woorden te gebruiken zoals Hij dat wil. Maar ik geloof wel dat Hij woorden zo gebruikte dat Hij daarmee informatie probeerde over te brengen, zoals de meesten van ons woorden daarvoor gebruiken. Als Hij dus zegt dat het nabij is, dat het voor de deur staat, betekent dat waarschijnlijk dat het dichtbij is. Dichtbij, niet in de zin dat God over enkele duizenden jaren spreekt als dichtbij, maar waarschijnlijk binnen de levensduur van die mensen. Jezus zei immers tegen diezelfde mensen: 'Dan weet je dat dit voor de deur staat.' Tegen hen zei Hij ook:

Voorwaar, Ik zeg u: Dit geslacht zal zeker niet voorbijgaan, totdat al deze dingen gebeurd zijn.

MATTHEÛS 24:34

6

Een brief aan Joodse christenen

Dus ik denk dat Jakobus heel waarschijnlijk aan misschien de eerste of tweede generatie gelovigen schreef. Het waren duidelijk Joodse gelovigen, tenminste naar mijn mening. Hij zegt in Jakobus 1:

Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn: wees verheugd!

JAKOBUS 1:1

Twaalf stammen zou op Joodse mensen wijzen. Wat betreft de vraag of het gelovigen waren: ik denk dat er een aantal redenen is om te geloven dat de lezers christenen waren. Er zijn niet zo heel veel plaatsen waar dat uitdrukkelijk staat. Maar ten eerste werden de brieven die door christelijke auteurs werden geschreven gewoonlijk aan christelijke gemeenten geschreven. Het zou heel vreemd lijken als een christelijke schrijver een preek schreef en verwachtte dat niet-christelijke Joden die zouden lezen en er enig gewicht aan zouden toekennen. Tenzij hij zich presenteerde als een Joodse profeet of iets dergelijks, wat de auteur niet doet. Van de gemeente zou je echter verwachten dat ze naar haar leiders luisterde.

Een andere reden is dat er zoveel van de Bergrede in staat. Je zou verwachten dat de lezers mensen waren van wie werd verwacht dat ze zich aan de Bergrede hielden. We weten dat die rede gericht was tot de discipelen van Jezus, niet tot de wereld in het algemeen.

Ten derde is er één verwijzing die duidelijk genoeg lijkt aan te geven dat de lezers christenen zijn. Hoewel het openingsvers zegt dat de lezers zijn:

de twaalf stammen die overal verspreid wonen, zegt hoofdstuk 2, vers 1:

Mijn broeders, heb het geloof in onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, zonder aanzien des persoons.

JAKOBUS 2:1

Dit lijkt ervan uit te gaan dat de lezers inderdaad het geloof in onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, hebben. En dat ze dat niet moeten vermengen met de neiging om mensen voor te trekken. De implicatie is dus dat de lezers inderdaad het geloof in Christus hebben.

Ook is er natuurlijk een verwijzing in vers 7 van hoofdstuk 2:

Lasteren zij niet de goede Naam, Die over u is aangeroepen?

JAKOBUS 2:7

Hij zegt niet wat die edele Naam is, maar vrijwel zeker bedoelt hij de Naam van Christus. Dus ik geloof dat we kunnen zeggen dat de lezers Joodse christenen waren.

7

De twaalf stammen en de verstrooiing

Sommigen vatten de twaalf stammen symbolisch op. Ik ken mensen die denken dat een verwijzing naar de twaalf stammen eenvoudig een manier is om naar de gemeente als het nieuwe Israël te verwijzen. Ik denk niet dat dat hier waarschijnlijk het geval is, en ik zal je zo vertellen waarom. Maar in 1 Petrus spreekt hij zijn lezers aan met een term die als een Joodse term klinkt, terwijl hij zich kennelijk niet tot Joodse lezers richt. In 1 Petrus hoofdstuk 1 en vers 1.

In de eerste brief van Petrus, hoofdstuk één, vers één, staat:

Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen in de verstrooiing in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en Bithynië,

1 PETRUS 1:1

Het woord ‘verstrooiing’ is hier in het Grieks ‘diaspora’. Dat was een vaste term voor de Joden die buiten Palestina woonden. De Joden waren over de hele Romeinse wereld verstrooid. Ze werden de diaspora genoemd, en dat is de term die Petrus voor zijn lezers gebruikt:

Ik schrijf aan jullie, pelgrims die overal verspreid wonen.

Dat klinkt weer als Jakobus’ aanspreking: ‘aan de twaalf stammen die overal verspreid wonen’. Het klinkt alsof het om Joodse toehoorders gaat.

Bij Petrus is het echter vrijwel zeker geen Joods publiek dat hij aanspreekt. Het lijkt heel duidelijk om een heidens publiek te gaan. Hij verwijst naar hun vroegere afgoderij en de zinloosheid van hun vroegere leven enzovoort, in bewoordingen die op heidenen lijken te slaan. Hij zegt dat ze vroeger geen volk waren, maar nu het volk van God zijn.

Van de Joden kon zeker niet gezegd worden dat ze vroeger geen volk waren geweest. Als ik alle aanwijzingen in aanmerking neem, geloof ik inderdaad dat Petrus aan een heidens publiek schreef. Hij gebruikte daarbij een Joodse term, de diaspora, in symbolische zin om hen aan te duiden als het werkelijke Israël dat over de wereld verstrooid is, de gemeente.

8

Welke Jakobus schreef deze brief?

Maar ik denk niet dat Jakobus dat noodzakelijkerwijs ook doet. Sommigen denken dat Jakobus dat wel doet. En het zou natuurlijk heel redelijk kunnen lijken om te zeggen dat als Petrus het doet, Jakobus het ook deed. Mijn reden om te geloven dat Jakobus aan werkelijke Joden schrijft, is echter allereerst deze. Als deze Jakobus de Jakobus is van wie men gewoonlijk aanneemt dat hij het is — dat wil zeggen, de man die het hoofd of de leider van de gemeente in Jeruzalem was nadat Petrus daar was vertrokken — dan ging zijn bijzondere belangstelling uit naar Joodse gelovigen.

We hebben de aanwijzingen dat deze man de schrijver is nog niet besproken. En ik denk dat er over die aanwijzingen niet veel te zeggen valt, behalve dat er een sterke overlevering bestaat dat hij het is. Wat de naam Jakobus betreft: dat was geen ongebruikelijke naam onder Joden. Het is in feite gewoon de Griekse vorm van de naam Jakob. Jakob was een heel bekende figuur uit het Oude Testament. Het hoeft dus niet te verbazen dat veel Joden hun kinderen mogelijk naar hem hebben genoemd. Er zouden dus heel wat mensen met de naam Jakobus kunnen zijn op wie dit slaat.

Hij stelt zichzelf niet voor als apostel, maar alleen als

Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn: wees verheugd!

JAKOBUS 1:1

en iedere christen zou zichzelf zo kunnen noemen. Het is dus helemaal niet duidelijk welke Jakobus het is, in elk geval niet op grond van die aanduiding. De brief bevat eigenlijk geen persoonlijke of autobiografische informatie. Als je vers 1 zou weghalen, zou de brief klinken als een preek, of misschien als verschillende preken die bij elkaar zijn gevoegd, en helemaal niet noodzakelijkerwijs als een persoonlijke brief. Toch is er geen reden om vers 1 ervan los te maken. Vanwege vers 1, dat het enige kenmerk is waardoor het boek de vorm van een brief heeft, kunnen we aannemen dat het een brief is van iemand die Jakobus heet. Maar welke Jakobus dat is, is niet duidelijk.

Jakobus, de zoon van Zebedeüs, een van de twaalf discipelen, was voor zover wij weten de eerste martelaar na Stefanus. In Handelingen hoofdstuk 12 keerde Herodes zich tegen de gemeente. Hij arresteerde Jakobus en liet hem onthoofden. Dat was Jakobus, de zoon van Zebedeüs, de broer van Johannes. Dat was zo vroeg in de geschiedenis van de gemeente dat het vrijwel zeker is dat hij deze brief niet heeft geschreven. Het was eenvoudigweg te vroeg, en de brief is vrijwel zeker van latere datum.

Er was nog een van de twaalf apostelen die Jakobus heette. Maar we weten niets over hem, behalve dat hij van Jakobus, de zoon van Zebedeüs, werd onderscheiden door de bijnaam 'de Mindere', Jakobus de Mindere. Het enige wat we van deze man weten, is dat hij een bijnaam had: Jakobus de Mindere, wat ook als 'de kleine' kan worden

vertaald. Of hij kleiner van stuk was dan Jakobus, de zoon van Zebedeüs, of dat hij gewoon minder belangrijk was dan Jakobus, de zoon van Zebedeüs, weten we niet. Die laatste behoorde natuurlijk tot de intieme kring van Christus: Petrus, Jakobus en Johannes. Maar er is nooit een overlevering geweest dat Jakobus de Mindere dit heeft geschreven. Als hij dat had gedaan, zou je verwachten dat hij zichzelf, zoals Paulus en Petrus en anderen dat doen, als apostel van Jezus Christus zou hebben voorgesteld. De schrijver noemt zichzelf geen apostel van Jezus Christus.

9

Jakobus en het ongeloof van Jezus' familie

De waarschijnlijkste kandidaat voor het schrijverschap van deze brief is Jakobus, de broer van Jezus. We weten uit verschillende passages in de Schrift dat hij heeft bestaan. En hij lijkt in alle opzichten de juiste man te zijn om deze brief aan toe te schrijven. Op een aantal plaatsen, zoals Markus hoofdstuk 6, vers 3, wordt ons verteld dat Jezus minstens vier jongere broers en enkele zussen had. Jezus was de Eerstgeborene van Maria, wordt ons verteld in Lukas hoofdstuk 2, geloof ik. Misschien is het Mattheüs hoofdstuk 1. Op een van die plaatsen in de geboorteverhalen staat dat Maria

en zij baarde haar eerstgeboren Zoon, wikkelde Hem in doeken en legde Hem in de kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg.

LUKAS 2:7

Volgens mij is het het laatste vers van Mattheüs 1.

Jezus had dus nog andere broers en zussen. Jakobus was blijkbaar de oudste van die broers en zussen, het oudste kind van Maria na Jezus. In Johannes hoofdstuk 7, helemaal aan het begin van dat hoofdstuk, wordt ons verteld dat de broers van Jezus niet in Hem geloofden, in elk geval niet in de begintijd. In Johannes hoofdstuk 7 staat in vers 3:

Zijn broers dan zeiden tegen Hem: Vertrek vanhier en ga weg naar Judea, zodat ook Uw discipelen de werken die U doet kunnen zien. Want niemand doet iets in het verborgene, en streeft er tegelijk zelf naar dat men openlijk over hem spreekt. Als U deze dingen doet, maak Uzelf dan openbaar aan de wereld.

JOHANNES 7:3-4

Ze drijven de spot met Hem. Vers 5 zegt:

Want ook Zijn broers geloofden niet in Hem.

JOHANNES 7:5

De broers van Jezus, blijkbaar met inbegrip van Jakobus, waren dus tijdens Jezus' leven geen gelovigen. We lezen iets over hen in Markus hoofdstuk 3 dat dit lijkt te bevestigen. Markus hoofdstuk 3 en vers 21, meen ik. Daar staat:

En toen Zijn verwanten dat hoorden, gingen zij eropuit om Hem tegen te houden, want zij zeiden: Hij is buiten Zichzelf.

MARKUS 3:21

Dat wil zeggen, Jezus' eigen mensen.

Waar hier over Zijn eigen mensen wordt gesproken, worden Zijn broers niet uitdrukkelijk genoemd. Maar kijk eens iets verderop in hetzelfde hoofdstuk, vers 31:

Nu kwamen dan Zijn broers en Zijn moeder; en terwijl zij buiten stonden, stuurden zij iemand naar Hem toe om Hem te roepen.

MARKUS 3:31

Dit zijn vrijwel zeker Zijn eigen mensen die in vers 21 worden genoemd. In Markus 3:21 dachten Zijn eigen mensen dus dat Hij gek was. Volgens vers 31 hoorden daar blijkbaar Zijn moeder en broers bij. Sommigen vinden het misschien geen prettig idee dat Maria zou hebben gedacht dat Jezus buiten Zichzelf was, omdat we een hogere dunk van Maria hebben. Maar ook Johannes de Doper had zijn momenten waarop hij zich afvroeg of Jezus wel het juiste deed. En ik weet het niet, maar misschien had Maria ook haar momenten van twijfel. Of misschien liet ze zich gewoon meeslepen door de algemene stemming in de familie. Jozef was tenslotte waarschijnlijk overleden. Waarschijnlijk steunde ze nu op Jakobus en de andere zonen, zoals ze vroeger op Jezus had gesteund toen Hij nog thuis woonde. En misschien hadden zij haar overgehaald om mee te gaan en haar invloed te gebruiken om Jezus even apart te roepen. Ze wilden Hem onder hun hoede nemen en Hem beletten nog verder iets te doen. We zien dus dat Jezus' broers tijdens Zijn aardse bediening geen gelovigen waren.

10

De opgestane Jezus verschijnt aan Jakobus

Maar daar kwam verandering in. In 1 Korinthe 15 somt Paulus een soort lijst op van mensen aan wie Jezus na Zijn opstanding uit de doden is verschenen. In vers 3 zegt hij, 1 Korinthe 15:3:

Want ik heb u ten eerste overgeleverd wat ik ook ontvangen heb, dat Christus gestorven is voor onze zonden, overeenkomstig de Schriften, en dat Hij begraven is, en dat Hij opgewekt is op de derde dag, overeenkomstig de Schriften, en dat Hij verschenen is aan Kefas, daarna aan de twaalf.

1 KORINTHE 15:3-5

Dat is Petrus.

Daarna is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk, van wie de meesten nu nog in leven zijn, maar sommigen ook zijn ontslapen.

1 KORINTHE 15:6

En daarna:

Daarna is Hij verschenen aan Jakobus, daarna aan alle apostelen. En als laatste van allen is Hij ook aan mij verschenen, als aan de ontijdig geborene.

1 KORINTHE 15:7-8

Zegt Paulus. De Jakobus die hier wordt genoemd, is vrijwel zeker Jakobus, de broer van de Heere, de oudste van Zijn jongere broers. En het is interessant dat Jezus aan een van Zijn broers verscheen, terwijl Jezus Zich na Zijn opstanding eigenlijk niet in het openbaar liet zien, behalve doorgaans aan Zijn discipelen. Het was bijvoorbeeld niet zo

dat Jezus na Zijn opstanding aan het Sanhedrin verscheen en zei: ‘Kijk, hier ben Ik. Ik had jullie toch gezegd dat Ik God was. Zien jullie wat jullie gedaan hebben?’ Hij verscheen niet aan Pilatus. Hij verscheen niet aan Herodes. Hij verscheen niet aan de menigten. Voor zover we weten, verscheen Hij alleen aan gelovigen, met uitzondering van Zijn broer Jakobus. En ik denk dat het Hem waarschijnlijk aan het hart ging om de mensen met wie Hij thuis was opgegroeid tot bekering te brengen, ook al waren ze ongelovig geweest. Het is moeilijk om met mensen in een gezin op te groeien zonder je met hen verbonden te voelen. Ik geloof dat het een bijzonder voorrecht was dat God Jezus gaf om aan Zijn broer te verschijnen, zodat ook de overige broers tot geloof zouden kunnen komen, ongetwijfeld door de invloed van Jakobus. De discipelen waren in de bovenzaal en wachtten op de komst van de Heilige Geest. In Handelingen 1:14 staat over de honderdtwintig in de bovenzaal:

Dezen bleven allen eensgezind volharden in het bidden en smeken, met de vrouwen en Maria, de moeder van Jezus, en met Zijn broers.

HANDELINGEN 1:14

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Handelingen 1:15, maar de bewoording is Handelingen 1:14 (zelfde hoofdstuk, ander vers).

11

Jakobus als leider in Jeruzalem

Tussen het moment van Zijn dood en de tijd in de bovenzaal waren Zijn broers dus gelovigen geworden. Ongetwijfeld doordat Jezus aan Jakobus was verschenen, Zijn oudste broer en waarschijnlijk Zijn invloedrijkste broer. Die heeft vervolgens ongetwijfeld tegenover de anderen getuigd, en ook zij werden gelovigen. In de bovenzaal treffen we Jezus' broers dus aan. Maar dat niet alleen. Later lijkt Jakobus, de broer van de Heere, de voornaamste woordvoerder in de gemeente van Jeruzalem te worden. En we zien dit voor het eerst in Handelingen hoofdstuk 15. In Handelingen

hoofdstuk 15, tijdens de vergadering in Jeruzalem, is er een hevig debat gaande over de vraag of heidenen die christen worden, besneden moeten worden of niet. En een paar mannen met behoorlijk wat gezag geven hun getuigenis.

Petrus spreekt, Paulus en Barnabas spreken, enkele van de mannen met veel gezag spreken. Maar er staat in vers 13, Handelingen 15:13:

En toen zij zwegen, antwoordde Jakobus: Mannenbroeders,
luister naar mij.

HANDELINGEN 15:13

En dan geeft hij de oplossing voor het probleem. Let nu op:

Jakobus antwoordde.

Dat betekent dat Jakobus, toen hij sprak, het antwoord gaf. Hij sprak het laatste woord over de zaak. Hoewel Petrus en Paulus en anderen vóór hem hadden gesproken, was het de mening van Jakobus die werkelijk de doorslag gaf. Want Jakobus, de broer van de Heere, had in de vroege gemeente een positie verworven waarin hij enorm veel respect genoot. Volgens buitenbijbelse geschriften van de kerkvaders kwam deze Jakobus zelfs bekend te staan als Jakobus de Rechtvaardige, wat ‘de rechtvaardige’ betekent, en hij ijverde sterk voor de wet. Hij was een christen, maar hij ijverde voor de wet. Dat betekent niet noodzakelijk dat hij wettisch was. Misschien was hij dat, maar ik geloof niet dat hij dat was.

Wanneer een christen ijvert voor de wet, kun je zeggen: ‘Nou, die is wettisch.’ Maar ik geloof dat Jakobus ijverde voor evangelisatie onder de Joden. Zelfs Paulus zei:

En ik ben voor de Joden geworden als een Jood, om Joden te winnen. Voor hen die onder de wet zijn, ben ik geworden als onder de wet, om hen die onder de wet zijn te winnen.

1 KORINTHE 9:20

Ik geloof dat Jakobus, omdat hij zijn bediening in Jeruzalem onder de Joden uitoefende, zich onder de wet plaatste in dezelfde zin als Paulus dat deed wanneer Paulus onder de Joden was. Paulus bracht de meeste tijd onder de heidenen door, dus hij leefde niet voortdurend op een uitgesproken Joodse manier.

Maar sommige geschriften van de kerkvaders vertellen ons dat Jakobus de Rechtvaardige, de broer van Jezus, daadwerkelijk een nazireeërgelofte aflegde. Dat deden natuurlijk niet alle Joden, maar de vroomsten deden dat vaak wel. Dit betekent dat hij zijn haar en zijn baard liet groeien en dat hij nooit wijn aanraakte. Hij kwam nooit in de buurt van een dood lichaam. Hij was zo'n man van gebed, zo wordt gezegd, dat zijn knieën op de knieën van een kameel leken. Ze waren zo rauw en vereelt, denk ik, doordat hij zo lang geknield had. Hij hield zich strikt aan de Joodse wet, en zelfs de niet-christelijke Joden in Jeruzalem respecteerden hem tot op zekere hoogte.

Er is geen reden om aan deze verhalen te twijfelen, maar het laat zien dat hij onder de Joden in hoog aanzien kwam te staan. De gelovigen onder de Joden, en zelfs veel van de vromere ongelovigen onder de Joden, respecteerden Jakobus de Rechtvaardige, de broer van Jezus. Tegen de tijd van de vergadering in Jeruzalem zien we dat hij degene is die daadwerkelijk de brief aan de gemeenten onder de heidenen opstelt, waarin hij hun vertelt dat ze niet besneden hoeven te worden. Maar hij vraagt hun wel bepaalde dingen te vermijden waaraan de Joodse mensen in hun omgeving aanstoot zouden nemen, omdat Jakobus gericht is op evangelisatie onder de Joden.

We zien het later in het boek Handelingen, wanneer Paulus tijdens zijn laatste reis naar Jeruzalem komt. In Handelingen hoofdstuk 21, vers 17, staat:

En toen wij in Jeruzalem aankwamen, ontvingen de broeders ons met blijdschap.

HANDELINGEN 21:17

De volgende dag, vers 18, Handelingen 21:18:

De volgende dag ging Paulus met ons naar Jakobus. En al de ouderlingen waren daar gekomen.

HANDELINGEN 21:18

Dus vroegen ze Paulus bepaalde dingen te doen om te laten zien dat hij niet tegen de wet was. Maar het lijkt erop dat Jakobus daar de voornaamste leider was. Hij ontmoette Jakobus toen hij in Jeruzalem kwam, en alle oudsten waren er ook bij. We kunnen dus zien dat Jakobus een vooraanstaande man was in de gemeente in Jeruzalem.

12

Jakobus als apostel buiten de twaalf

Sla het boek Galaten op, waar Paulus spreekt over zijn eerste contacten met de apostelen na zijn bekering. Op deze specifieke plaats in Galaten betoogt Paulus met nadruk dat hij maar heel beperkt contact had met de gelovigen in Jeruzalem en met hun leiders. Want hij wil laten zien dat hij zijn informatie niet van hen had ontvangen, maar dat hij die van Jezus had gekregen. Maar hij spreekt over zijn eerste reizen naar Jeruzalem na zijn bekering. Vers 18, Galaten 1:18, zegt hij:

Daarna, drie jaar later, ging ik naar Jeruzalem om Petrus te bezoeken, en ik bleef vijftien dagen bij hem.

GALATEN 1:18

Dit was al heel vroeg, toen Petrus nog de voornaamste man in Jeruzalem was, voordat Jakobus die positie kreeg. Maar Paulus ontmoette bij zijn eerste bezoek aan Jeruzalem maar twee apostelen, zegt hij: Petrus en Jakobus, de broer van de Heere. Let op hoe hij Jakobus, de broer van de Heere, noemt. Hij noemt hem een apostel.

En ik heb niemand anders van de apostelen gezien; alleen Jakobus, de broer van de Heere.

GALATEN 1:19

Daarmee bedoelt hij dat hij Jakobus als een apostel beschouwde.

Jakobus, de broer van de Heere, had nooit tot de twaalf behoord. Maar Paulus zelf had ook nooit tot de twaalf behoord. Er waren enkele mannen, zoals Paulus en Barnabas, die nooit tot de twaalf hadden behoord, maar toch apostelen waren. Ze werden erkend als mensen die door Jezus waren gezonden, waarschijnlijk omdat Jezus na Zijn opstanding aan hen was verschenen. Jakobus had zo'n verschijning van Christus ontvangen en blijkbaar ook een apostolische opdracht van zijn broer Jezus.

Daarom beschouwde Paulus Jakobus, de broer van de Heere, als een apostel. Dat betekent dat als hij het boek Jakobus heeft geschreven, het apostolisch is, hoewel de schrijver zichzelf geen apostel noemt. Als hij een nederig man was, vond hij zichzelf ongetwijfeld onwaardig om zichzelf een apostel te noemen. Paulus zei zelf over zichzelf dat hij onwaardig was om een apostel genoemd te worden. Jakobus moet dat nog sterker hebben gevoeld. Hij was immers bij Jezus thuis opgegroeid en was tijdens de aardse bediening van Jezus in Zijn omgeving geweest, maar had al die tijd niet in Hem geloofd. In feite moest hij zich al die jaren tegen het geloof in Christus verzetten. Hij moet zich heel klein hebben gevoeld toen hij uiteindelijk beseftte dat hij het bij het verkeerde eind had gehad. En ongetwijfeld vond hij zichzelf onwaardig om zichzelf een apostel te noemen, hoewel anderen hem als een apostel zagen, zoals Paulus duidelijk deed.

13

Jakobus, Petrus en de heidenen

Ook in Galaten hoofdstuk 2, vers 9, spreekt Paulus over zijn tweede bezoek aan Jeruzalem na zijn bekering. In Galaten 2, vers 9, zegt hij:

En toen Jakobus, Kefas en Johannes, die geacht werden steunpilaren te zijn, de mij gegeven genade erkenden, gaven zij mij en Barnabas de rechterhand als teken van gemeenschap, opdat wij naar de heidenen en zij naar de besnedenen zouden gaan.

GALATEN 2:9

Jakobus, Petrus en Johannes klinkt als de namen van de binnenste kring in de Evangelieën: Petrus, Jakobus en Johannes. Maar deze Jakobus zou in dit geval niet Jakobus, de broer van Johannes, zijn, want die Jakobus was inmiddels gestorven. Het lijkt er dus op dat Jakobus, de broer van Jezus, na de dood van die man de positie ging innemen die Jakobus, de broer van Johannes, had bekleed. Deze Jakobus, die hij in Galaten 2, vers 9, noemt, is Jakobus, de broer van Jezus. Hij wordt samen met Petrus en Johannes genoemd als degenen die in de gemeente van Jeruzalem als steunpilaren werden beschouwd.

Nog wat verder, in vers 11 van Galaten 2, staat:

Maar toen Petrus naar Antiochië gekomen was, ging ik openlijk tegen hem in, omdat hij te veroordelen was.

GALATEN 2:11

En in vers 12 staat:

Want voordat er enkelen uit de kring van Jakobus gekomen waren, at hij samen met de heidenen; maar toen zij kwamen, trok hij zich terug en zonderde zich af uit vrees voor hen die van de besnijdenis waren.

GALATEN 2:12

Deze mannen die bij Jakobus vandaan kwamen, waren mannen die vanuit de gemeente in Jeruzalem naar Antiochië kwamen, en Petrus was daar. Petrus had daarvoor met de heidenen gegeten, maar hij was zo geïntimideerd door deze mannen die bij Jakobus vandaan kwamen. Stel je eens voor, een man als Petrus. Petrus! De man die in de eerste jaren de belangrijkste man in de gemeente van Jeruzalem was. En nu is hij geïntimideerd door vertegenwoordigers die bij Jakobus vandaan komen. Het is duidelijk dat Jakobus op dat moment een heel vooraanstaande positie in de gemeente had gekregen.

Of Jakobus er kritiek op zou hebben gehad dat Petrus met de heidenen at, weten we niet. Petrus wist misschien dat hij daar kritiek op zou hebben, en Jakobus was in deze vroege fase misschien een beetje wettisch. Want in die eerste tijd was het heel goed mogelijk dat er nog niet eens een besluit was genomen over de vraag of de heidenen al dan niet aanvaardbaar waren. Afhankelijk van hoe je de chronologie van de eerste hoofdstukken van Galaten ordent, is het mogelijk, en naar mijn mening waarschijnlijk, dat dit allemaal vóór de vergadering in Jeruzalem gebeurde.

Dus voordat Petrus en Jakobus op de vergadering in Jeruzalem besloten dat de heidenen aanvaardbaar waren, zou Jakobus misschien wat kritiek hebben gehad als hij Petrus met de heidenen had zien eten. En Paulus verzette zich tegen Petrus. Dus Petrus krijgt het van beide kanten te verduren. Jakobus en Paulus zetten hem van twee kanten onder druk: Jakobus intimideert hem een beetje om niet met de heidenen te eten, en Paulus wijst hem terecht omdat hij het niet doet. Arme Petrus. Daar heb je de man die zo'n zwaargewicht zou moeten zijn, maar hij moet toch wat schuchter zijn geweest. Ongetwijfeld voelde hij zich heel klein door zijn eigen falen toen hij de Heere verloochende, enzovoort.

14

Het gezag van Jakobus en de koninklijke wet

Dit is naar alle waarschijnlijkheid die Jakobus. Ik zeg 'naar alle waarschijnlijkheid' zonder dat er heel veel rechtstreeks bewijs voor is. Er zijn sterke vroege overleveringen die dit boek met die Jakobus verbinden. De man noemt zichzelf geen apostel, wat hij waarschijnlijk wel zou doen als hij een van de twaalf was. Maar we weten niet zeker of hij dat zou hebben gedaan, dus dat bewijst op zichzelf niet noodzakelijk iets. Toch schrijft hij met zo veel gezag dat hij verwacht dat zijn lezers zijn gezag aanvaarden alsof het apostolisch is.

Hij richt zijn brief aan de twaalf stammen die overal verspreid zijn. Als we daarmee Joodse gelovigen bedoelen, dan weten we dat niemand onder de Joodse gelovigen zo veel invloed had als Jakobus, de broer van de Heere. Dat was zijn terrein. In Galaten hoofdstuk 2 zegt Paulus dat Petrus, Jakobus en Johannes hem en Barnabas de rechterhand van gemeenschap gaven, zodat zij naar de onbesnedenen zouden gaan,

terwijl zij, dat wil zeggen Petrus, Jakobus en Johannes, naar de besnedenen gingen. Dat wil zeggen dat Jakobus en de andere apostelen als de voornaamste apostelen voor de Joden zouden zijn erkend, net zoals Paulus en Barnabas dat voor de heidenen waren. En dat gold waarschijnlijk vooral voor Jakobus, naarmate hij de meest vooraanstaande positie in de gemeente van Jeruzalem ging innemen. Hij zou dus precies de aangewezen man zijn om zo'n brief te schrijven aan de twaalf stammen die overal verspreid waren, waarmee de verspreid wonende christelijke Joden worden bedoeld.

Verder zien we hier een sterke aandacht voor de wet. Maar de wet waarop hij de nadruk legt, is wat hij de koninklijke wet noemt. Dat zou de wet van het koninkrijk betekenen. Koninklijk heeft met de koning te maken. Hij spreekt over de koninklijke wet en geeft die in hoofdstuk 2, vers 8 van Jakobus:

Als u echter de koninklijke wet volbrengt, volgens de Schrift: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan handelt u goed.

JAKOBUS 2:8

Jakobus noemt dus de koninklijke wet, en dat is natuurlijk de wet van het Koninkrijk. Jezus, de Koning, gaf deze wet, maar die is ook overeenkomstig de Schrift. Dat wil zeggen: overeenkomstig de Schrift van het Oude Testament. Jezus haalde die uit het Oude Testament en gaf er een nieuwe nadruk en een nieuwe centrale plaats aan. De wet komt dus uit de Schrift, zoals Jakobus het zegt, uit de Schriften van het Oude Testament. Maar het is ook de wet van de Koning, de koninklijke wet. Elders noemt hij die de wet van de vrijheid. In hoofdstuk 1, vers 25, zegt hij:

Hij echter die zich in de volmaakte wet verdiept, die van de vrijheid, en daarbij blijft, die zal, omdat hij niet een vergeetachtige hoorder geworden is, maar een dader van het werk, zalig zijn in wat hij doet.

JAKOBUS 1:25

Even later gebruikt hij dezelfde uitdrukking zonder het woord 'volmaakte'. In hoofdstuk 4, vers 11, zegt hij:

Broeders, spreek geen kwaad van elkaar. Wie van zijn broeder kwaadspreekt en over zijn broeder oordeelt, spreekt kwaad over de wet en oordeelt over de wet. Als u over de wet oordeelt, bent u geen dader van de wet, maar een rechter.

JAKOBUS 4:11

Dit is niet het vers dat ik in gedachten had. In hoofdstuk 2, vers 12, staat:

Spreek zó en handel zó als mensen die geoordeeld zullen worden door de wet van de vrijheid.

JAKOBUS 2:12

Dus in hoofdstuk 1, vers 25, en hoofdstuk 2, vers 12, spreekt hij over de wet van de vrijheid, de wet van vrijheid, niet de wet van slavernij. Hij noemt die de koninklijke wet in hoofdstuk 2, vers 8, en die luidt:

Als u echter de koninklijke wet volbrengt, volgens de Schrift: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan handelt u goed.

JAKOBUS 2:8

Dit is de volmaakte wet van de vrijheid.

15

Geloof dat door liefde werkt

Dat geeft ons de indruk dat de schrijver hier de volmaakte wet van het Koninkrijk uiteenzet, de wet van de vrijheid, de wet om je naaste lief te hebben als jezelf. Volgens mij is dat precies wat de Bergrede ook uiteenzet. Zoals ik de Bergrede opvat en die al lange tijd zie, is die eenvoudigweg een uiteenzetting van wat het betekent om je naaste

lief te hebben als jezelf. Jakobus is daar ook een uiteenzetting van. Natuurlijk gebruikt hij de Bergrede als zijn basis. Ik denk dat we kunnen zeggen dat Jakobus een uitvoerige uiteenzetting is van hoe liefde zich gedraagt.

Sommigen zouden het samenvatten als een uiteenzetting over geloof dat door liefde werkt. Dat is natuurlijk een uitdrukking die aan Paulus is ontleend, niet aan Jakobus. In Galaten hoofdstuk 5, vers 6, zegt hij wat voor God telt:

In Christus Jezus heeft namelijk niet het besneden zijn enige kracht, en ook niet het onbesneden zijn, maar het geloof, dat door de liefde werkzaam is.

GALATEN 5:6

Dat is beslist ook waar Jakobus over gaat. Het gaat over geloof, over geloof dat werkt en over geloof dat door liefde werkt. Ook gaat het erover dat liefde de wet van het Koninkrijk is. Als je geloof hebt, zal daar liefde uit voortkomen, en liefdevol gedrag zal het resultaat zijn van dat soort zaligmakend geloof. Dat is beslist de hoofdgedachte.

Terwijl we de brief doornemen, zal ik proberen de verschillende plaatsen aan te wijzen waar hij uit de Bergrede put, maar daar put hij niet alleen uit. Zoals ik al aangaf, ontleent hij zijn gedachten minstens twintig keer aan de Bergrede. Maar hij put ook uit andere delen van het Nieuwe Testament en gewoonlijk uit het onderwijs van Jezus. Hij put een beetje uit de rede op de Olijfberg; hij put een beetje uit de gelijkenissen van Jezus. Hij lijkt erg onder de indruk te zijn van het onderwijs van Jezus, en dat behoort hij terecht ook te zijn. Jezus zei tegen de discipelen:

Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, hun lerend alles wat Ik u geboden heb, in acht te nemen. En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld. Amen.

MATTHEÛS 28:19-20

Jakobus is dus een heel goede brief om dat te vervullen.

16

Zes terugkerende thema's in Jakobus

In een ander opzicht lijkt de brief van Jakobus een beetje op het boek Spreuken. Ik zeg 'lijkt er een beetje op'; het is natuurlijk meer een brief dan Spreuken dat is. Spreuken bestaat eenvoudigweg uit verzamelde wijsheidsspreuken. Jakobus is meer dan dat. Jakobus heeft een doorlopend betoog dat herhaaldelijk op enkele van dezelfde punten ingaat, net zoals Spreuken dat doet. Maar in Spreuken gaat heel vaak maar één vers over een onderwerp, en gaan het volgende vers en het vers ervoor waarschijnlijk over een heel ander onderwerp. De wijsheid van Spreuken is vervat in afzonderlijke uitspraken van één vers lang, heel korte wijsheidsspreuken. De wijsheid in Jakobus wordt in wat langere alinea's behandeld, maar daarbij komen veel van dezelfde punten aan bod.

Er zijn ongeveer zes onderwerpen in Jakobus die in het hele boek telkens terugkeren. In mijn eigen indeling van het boek heb ik het zo in gedeelten verdeeld dat elk vers in het boek onder een van deze zes categorieën valt. Die indeling kan iets kunstmatigs hebben, maar ik geloof van niet. Je kunt het zelf beoordelen terwijl we de brief doornemen. Ik zal je vertellen wat de zes onderwerpen zijn die terugkeren. En doordat je Spreuken kent, zul je zien dat dit grotendeels dezelfde onderwerpen zijn waarmee Spreuken zich bezighoudt.

Het eerste is geduld in beproevingen, het onderwerp geduld in beproevingen. Dit komt in Spreuken niet zo vaak aan bod als in Jakobus, maar het is iets waarop Jakobus ongeveer drie verschillende keren in deze brief ingaat.

Het tweede is wijsheid. We weten dat dit een belangrijk thema in Spreuken is: wijsheid. Er zijn twee of drie belangrijke plaatsen in Jakobus waar hij over dat onderwerp spreekt.

Het derde zou geloof zijn en de aard van waar geloof, vertrouwen op God. Ongeveer vier of vijf keer in de brief spreekt hij over dit onderwerp.

Het vierde onderwerp zou rijkdom en armoede zijn, rijkdom en armoede. Ongeveer vier verschillende keren in de brief gaat hij op dat onderwerp in. Dat vind je ook in Spreuken. In Spreuken wordt behoorlijk veel aandacht aan dat onderwerp besteed.

Het vijfde onderwerp is het gebruik van de tong. Er zijn in Jakobus minstens vijf of meer plaatsen waar hij de aandacht vestigt op het juiste gebruik van de tong of het verkeerde gebruik van de tong. Niemand kan Spreuken hebben gelezen zonder te beseffen dat Spreuken ook veel aandacht aan dat onderwerp besteedt. Het zesde onderwerp in Jakobus is gehoorzaamheid aan God. Er zijn in Jakobus zo'n vier plaatsen, waaronder enkele lange passages, die gaan over de noodzaak om God gehoorzaam te zijn. Geloof en gehoorzaamheid zijn hier twee van de onderwerpen, en het zijn twee kanten van dezelfde medaille. Er zijn bepaalde gedeelten elders in het Nieuwe Testament die eenvoudigweg de nadruk leggen op geloof. Jakobus legt de nadruk op gehoorzaamheid, maar ook op geloof. Hij beschouwt die twee als met elkaar verbonden.

Van die zes hoofdonderwerpen zijn er ongeveer vier die in Spreuken even nadrukkelijk naar voren komen als in Jakobus. Volgens mij ben ik daar jaren geleden zelf op gekomen, maar later vond ik tot mijn verrassing anderen die dezelfde waarneming hadden gedaan. Jakobus zou zoiets zijn als een nieuwtestamentisch boek Spreuken, maar niet helemaal. Want Spreuken biedt meer algemene informatie en algemene wijsheid voor het leven en gezond verstand, terwijl Jakobus een specifieke toepassing is van de Bergrede en de wijsheid die daarin te vinden is, toegepast op een bepaalde generatie. Waarschijnlijk waren dat Joden die op heel korte termijn met een crisis te maken zouden krijgen. Die crisis zou waarschijnlijk de val van Jeruzalem zijn geweest. We weten niet hoe kort daarna.

17

De datering en de dood van Jakobus

Er zijn mensen die het schrijven van dit boek al in het jaar 50 na Christus plaatsen. Als het zo vroeg geschreven is, was dat ongeveer twintig jaar vóór de crisis, ongeveer twintig jaar voordat Jeruzalem viel. Daarmee zou het ook een van de vroegste boeken van het Nieuwe Testament zijn. Mogelijk is Galaten rond die tijd geschreven. Maar net

als bij Galaten zijn er twee theorieën over Jakobus en de datering. Sommigen geven het een vroege datering, anderen een latere. Degenen die Galaten vroeg dateren, plaatsen het rond het jaar 50 na Christus. Hetzelfde geldt voor degenen die Jakobus vroeg dateren.

Degenen die Galaten later dateren, plaatsen die brief aanzienlijk later dan andere brieven van Paulus. Maar degenen die Jakobus laat dateren, plaatsen die brief soms in de tweede eeuw en maken er eigenlijk een vervalsing van. De vrijzinnige stromingen geloven niet dat deze brief in de eerste eeuw is geschreven. Er is geen deugdelijke reden om te ontkennen dat dat wel zo is. Vrijzinnigen hebben nu eenmaal de neiging om altijd te proberen dingen laat te dateren. Dat ontnemt zulke geschriften enigszins hun kracht en hun gezag, als ze geschreven zijn door een christen uit de tweede eeuw die er ten onrechte de naam Jakobus op heeft gezet. Dat is wat zij geloven dat er is gebeurd. Maar daarmee bestempel je de schrijver eenvoudigweg als een oneerlijk man. En er is geen reden waarom de vroege gemeente niet van deze vervalsing zou hebben geweten. Als wij ervan weten, waarom zouden de vroegste gemeenten er dan niet van hebben geweten? Kennelijk wisten ze er niet van. Ze geloofden dat dit in de eerste eeuw was geschreven door Jakobus, de broer van de Heere. En ik denk dat dat waarschijnlijk de beste theorie over het auteurschap en de datering is.

Wat de datering betreft: Jakobus, de broer van de Heere, is volgens Josephus gedood. Het is merkwaardig dat Josephus Jakobus überhaupt noemt. Hij heeft eigenlijk bijna meer over Jakobus te zeggen dan over Jezus. Want waarschijnlijk is de enige onbetwistbare passage in Josephus waarin Jezus wordt genoemd, een passage die niet echt over Jezus gaat, maar over Jakobus. Josephus vertelt ons dat er een machtsvacuüm ontstond, volgens mij toen Pontius Pilatus zijn ambt neerlegde. De Romeinen hadden nog geen nieuwe procurator gestuurd, en het Sanhedrin had tijdelijk de vrijheid om te doen wat het wilde. Ze waren heel boos op Jakobus, de broer van de Heere. En dus zegt Josephus dat ze deze gelegenheid aangrepen om Jakobus te stenigen, de broer van Jezus, de zogenaamde Christus. Zo formuleert Josephus het.

Er is weliswaar nog een andere passage in Josephus waarin Jezus wordt genoemd, maar de echtheid van die tweede passage wordt enigszins betwijfeld. Maar niemand twijfelt aan de echtheid van de passage waarin hij zegt dat ze Jakobus stenigden, de broer van Jezus, de zogenaamde Christus. De enige onbetwistbare verwijzing naar

Jezus in Josephus is eenvoudigweg dat Hij de broer van deze Jakobus was. Jakobus was dus belangrijk genoeg dat zelfs Josephus, een niet-christen, van hem had gehoord en van zijn dood wist. En dit was vóór de verwoesting van Jeruzalem.

Als Jakobus, de broer van de Heere, dit heeft geschreven, schreef hij het vóór de verwoesting van Jeruzalem, want hij stierf vóór de verwoesting van Jeruzalem. Maar hoe kort daarvoor, kunnen we niet zeggen. Het kan al in het jaar 50 na Christus zijn geweest, of het kan wat dichterbij die tijd zijn geweest. Ik weet het niet. Ik weet niet precies wanneer Jakobus stierf. Ik neem aan dat mensen die Josephus zorgvuldig bestuderen dat zouden kunnen vaststellen. Ik beschik niet over die informatie. Maar hij schrijft vóór die crisis aan Joden. Daarom denk ik dat er enige grond is om te zeggen dat zijn vooruitzicht op die crisis enigszins van invloed was op de kracht van zijn vermaningen op sommige van deze punten. Vooral, denk ik, in hoofdstuk 5.

18

Wijsheid van boven en de Bergrede

Ik heb genoemd hoe sterk Jakobus op de Bergrede steunt. Laat me je wijzen op één vers in Jakobus dat volgens mij eigenlijk een samenvatting van de Bergrede is. Dat is Jakobus 3, vers 17. Jakobus 3:17 zegt:

Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd.

JAKOBUS 3:17

Nu geloof ik dat dit vers een samenvatting van de Bergrede is. Om te beginnen eindigt de Bergrede met een uitspraak over wat wijsheid is. Bedenk dat Jezus, nadat Hij Zijn uitvoerige onderwijs heeft gegeven over hoe je moet leven enzovoort, zegt:

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft;

MATTHEÛS 7:24

Je kent het verhaal. Vervolgens zegt Hij:

En ieder die deze woorden van Mij hoort en ze niet doet, zal met een dwaze man vergeleken worden, die zijn huis op zand gebouwd heeft;

MATTHEÛS 7:26

Zo sluit Jezus Zijn hele preek af, of vat Hij die samen: als je doet wat Ik zojuist heb gezegd, zul je als een wijs man zijn. Als je niet doet wat Ik zojuist heb gezegd, zul je een dwaas man zijn. Zo vat Hij de Bergrede samen.

Dit is een uitspraak over wat wijsheid is. Wat betekent het om een wijs man te zijn? De wijsheid van boven is allereerst rein. In de Bergrede zei Jezus, in Mattheüs 5:8:

Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

MATTHEÛS 5:8

En Hij werkte dat verder uit toen Hij sprak over:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult geen overspel plegen. Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft.

MATTHEÛS 5:27-28

Hij doet een beroep op je om rein van hart te zijn. De wijsheid van boven is rein, zegt Jakobus.

Ze is vreedzaam. Jezus zei in de Bergrede, in Mattheüs 5:9:

Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

Hij sprak ook over de andere wang toekeren en je vijanden liefhebben enzovoort. Dat is de manier om vrede met je vijanden te sluiten. Je vijanden liefhebben en goeddoen aan degenen die je kwaad doen enzovoort, is beslist vreedzaam gedrag.

De wijsheid van boven is vervolgens zachtmoedig. De spreker sluit hier aan bij het Engelse ‘gentle’, waar het Nederlandse citaat uit Jakobus 3:17 ‘welwillend’ heeft. De zaligspreking van Jezus in Mattheüs 5:5:

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.

MATTHEÛS 5:5

Sommige Engelse vertalingen vertalen ‘meek’ als ‘gentle’:

Gelukkig zijn de zachtmoedige mensen.

‘Zachtmoedigheid’ en ‘zachtaardigheid’ zijn identieke begrippen. Zachtaardigheid wordt in de Bergrede beslist onderwezen en bepleit.

19

Toegevendheid, barmhartigheid en vrucht

‘Bereid om toe te geven’ is de volgende eigenschap die de spreker in Jakobus 3:17 noemt. Zijn Engelse vertaling heeft ‘willing to yield’, waar het Nederlandse citaat ‘voor rede vatbaar’ heeft. Zijn toepassing hieronder sluit aan bij die Engelse formulering. Dat is beslist wat Jezus onderwijst in Mattheüs hoofdstuk 5, vers 39 tot en met 42, over de andere wang toekeren, over geven aan iedereen die erom vraagt.

Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe; en als iemand u voor het gerecht wil dagen en uw onderkleding nemen, geef hem dan ook het bovenkleed; en wie u zal dwingen één mijl te gaan, ga er twee met hem. Geef aan hem die iets van u vraagt, en keer u niet af van hem die van u lenen wil.

MATTHEÛS 5:39-42

Dat klinkt behoorlijk bereid om toe te geven. Dat is wijsheid, zei Jakobus.

Vol barmhartigheid. In Mattheüs 5:7 zei Jezus:

Zalig zijn de barmhartigen, want aan hen zal barmhartigheid bewezen worden.

MATTHEÛS 5:7

Jakobus zegt ook iets vergelijkbaars in hoofdstuk 2, vers 13:

Want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem die geen barmhartigheid heeft bewezen. En de barmhartigheid triomfeert over het oordeel.

JAKOBUS 2:13

Wie niet barmhartig is, zal met andere woorden geen barmhartigheid ontvangen.
Jezus zei:

Gelukkig zijn de mensen die medelijden tonen, want ook hun zal medelijden worden getoond.

Hij zei ook in Mattheüs hoofdstuk 6:

Maar als u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal uw Vader uw overtredingen ook niet vergeven.

MATTHEÛS 6:15

Enzovoort. Met andere woorden, de noodzaak om barmhartig te zijn wordt benadrukt.

Vol goede vruchten. Jakobus 3:17 zegt:

Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd.

JAKOBUS 3:17

In Mattheüs 7:16 tot en met 20 sprak Jezus over valse profeten. Hij zei:

Aan hun vruchten zult u hen herkennen. Men plukt toch geen druif van doornstruiken of vijgen van distels? Zo brengt iedere goede boom goede vruchten voort en een slechte boom brengt slechte vruchten voort. Een goede boom kan geen slechte vruchten voortbrengen en een slechte boom kan geen goede vruchten voortbrengen. Iedere boom die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen. Zo zult u hen dus aan hun vruchten herkennen.

MATTHEÛS 7:16-20

Daarmee geeft Hij aan dat ware christenen vol goede vrucht zullen zijn, en slechte, valse profeten vol slechte vruchten zullen zijn. De wijsheid van boven is vol goede vrucht.

20

Onpartijdige liefde zonder huichelarij

Zonder partijdigheid, zegt Jakobus. Zonder partijdigheid. In Mattheüs 5:46 tot en met 48 zei Jezus:

Maar Hij zei:

Want als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor loon hebt u dan? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? En als u alleen uw broeders groet, wat doet u meer dan anderen? Doen ook de tollenaars niet zo? Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

MATTHEÛS 5:46-48

Met andere woorden, je toont niet het soort partijdigheid dat mensen gewoonlijk tonen door hun vrienden te bevoordelen. Je toont onpartijdige liefde en barmhartigheid, en je toont vriendelijkheid aan mensen aan wie je niet geneigd zou zijn zulke barmhartigheid te tonen.

En het laatste wat Jakobus over de wijsheid van boven noemt, is dat ze zonder huichelarij is. Daarover gaat een belangrijk gedeelte van de Bergrede, in Mattheüs 6, vers 1 tot en met 18. Daar klinkt drie keer de waarschuwing om niet als de huichelaars te zijn: wanneer je een liefdegave geeft, wanneer je bidt en wanneer je vast.

En in Mattheüs 7, wanneer Hij spreekt over oordelen en over de balk in het oog, zegt Hij:

Huichelaar, haal eerst de balk uit je eigen oog.

MATTHEÛS 7:5

Dus alles in deze lijst waarvan Jakobus zegt:

Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd.

JAKOBUS 3:17

komt overeen met wat Jezus in de Bergrede zei. En Jezus besloot de Bergrede met de woorden:

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft;

MATTHEÛS 7:24

Het is dus alsof Jakobus de hoofdgedachten van de Bergrede neemt, die in één vers samenbrengt en zegt: ‘Dit is wat wijsheid is.’ Je kunt dus zien hoeveel invloed de Bergrede op Jakobus heeft gehad in zijn opvatting over christelijke ethiek en plicht.

21

Jakobus geldt voor alle christenen

Sommigen noemen Jakobus en de volgende zes brieven in onze Bijbel Joodse brieven. Dat zijn dan 1 en 2 Petrus, 1, 2 en 3 Johannes en Judas. Jakobus is, zoals we hebben aangegeven, gericht aan de twaalf stammen die verstrooid zijn, en ongetwijfeld aan een Joods publiek. Er zijn weinig aanwijzingen dat een van de andere brieven, 1 en 2 Petrus, 1, 2 en 3 Johannes of Judas, aan Joden gericht is. Al spreekt Petrus, zoals ik al zei, zijn lezers wel aan als de vreemdelingen of de pelgrims van de diaspora. Maar dat lijkt daar figuurlijk bedoeld te zijn. Er zijn aanwijzingen in zijn brieven dat zijn lezers in feite heidenen zijn.

Maar sommigen zouden zeggen dat al deze brieven Joodse brieven zijn. Ik wil hen niet in een kwaad daglicht stellen, maar volgens mij is dit het standpunt van de bedelingenleer. Volgens mij noemen aanhangers van de bedelingenleer dit Joodse brieven. Misschien doen ze dat vanwege de sterke nadruk op gehoorzaamheid, vooral in Jakobus en enkele van deze andere brieven. Het standpunt van de bedelingenleer is dat de Bergrede niet voor christenen van vandaag bestemd is. Die was voor Joden bestemd. Die was voor de Joden tot wie Jezus aanvankelijk sprak. Zij verwierpen Zijn Koninkrijk, en daarom nam Hij het weg. Hij zal het terugbrengen wanneer Hij terugkomt, en dan zal de Bergrede in het duizendjarig rijk van toepassing zijn. Dat is wat Scofield onderwees. Dat is wat de aanhangers van de bedelingenleer hebben aangehangen, tenminste degenen die hun leer goed kennen. Sommigen van hen kennen hun leer minder goed en weten niet dat dit is wat hun leraren onderwijzen.

Daarom zouden sommigen over Jakobus zeggen: ‘Nou, dat is niet op ons van toepassing. Het is op de Joden van toepassing.’ Maar het is moeilijk te begrijpen waarom Jakobus een brief zou schrijven die alleen op de Joden van toepassing was, ruim na de hemelvaart van Christus, ruim na de stichting van de gemeente. Jakobus was geen vertegenwoordiger van de Joden. Hij was een kenmerkende christelijke leider. Hij was geen leider van de Joden. Hij was een leider van de christenen, de christelijke Joden. En de gedachte dat God voor Joodse christenen een andere ethiek en een ander Evangelie heeft dan voor christenen uit de heidenen, zou een vreemde leer zijn in het licht van wat Paulus onderwijst:

Daarbij is het niet van belang dat men Jood is of Griek; daarbij is het niet van belang dat men slaaf is of vrije; daarbij is het niet van belang dat men man is of vrouw; want allen bent u één in Christus Jezus.

GALATEN 3:28

en:

Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken,

EFEZE 2:14

en:

nu is het allemaal één nieuwe mens.

Dus wat Jakobus de Joodse gelovigen ook voorhield, zou ook een plicht zijn die op gelovigen uit de heidenen rust. Met andere woorden, op christenen in het algemeen. Het kan natuurlijk zijn dat zijn feitelijke publiek uit Joodse gelovigen bestond, net zoals een deel van Paulus' publiek uit Galatische gelovigen, Korinthische gelovigen of Romeinse gelovigen bestond. Maar dat betekent niet dat Joodse gelovigen, omdat ze Joods zijn, een andere ethiek hebben dan gelovigen uit de heidenen.

22

Algemene brieven en de Joodse crisis

Vaker worden deze zeven brieven, beginnend met Jakobus en eindigend met Judas, de algemene of katholieke brieven genoemd. Dat zijn Jakobus, 1 en 2 Petrus, 1, 2 en 3 Johannes en Judas. Het zijn er zeven. Gewoonlijk denken we aan rooms-katholiek wanneer we dat woord horen, maar het woord 'katholiek' betekent eigenlijk universeel. Sommigen noemen dit de katholieke of universele brieven, of de algemene brieven. Anders dan de brieven van Paulus zijn ze namelijk niet aan een bepaalde gemeente geschreven. Het waren rondzendbrieven die kennelijk op verschillende plaatsen werden doorgegeven.

Jakobus is bijvoorbeeld blijkbaar gericht aan christelijke Joden die overal verstrooid zijn, waar ze zich ook bevinden. Petrus richt zijn brief aan vijf verschillende gebieden, aan alle christenen in die gebieden waarheen hij zijn brief stuurt. Johannes vertelt ons

niet waarheen hij zijn brief schrijft, en Judas evenmin. We hebben geen bepaalde plaats waarheen dit gestuurd wordt, behalve waarschijnlijk overal. Overal waar Joodse gelovigen zijn. Natuurlijk zouden we kunnen zeggen: alle gelovigen.

De reden om dit specifiek aan Joodse gelovigen te richten, zou echter in de eerste plaats zijn dat Jakobus een bijzondere bediening onder de besnedenen had. In de tweede plaats omdat er een crisis over de aarde zou komen die de Joodse gelovigen waarschijnlijk meer zou treffen dan alle andere gelovigen. Dat was de ondergang van hun stelsel. Je weet dat de Joodse gelovigen in het begin nog veel waarde hechtten aan de wet en de ceremoniën van de tempel. Dat weten we uit het boek Handelingen. Ze legden nog nazireeërgeloften af. Ze brachten nog offers, zo lijkt het. Ze hielden de feesten, ze waren ijverig voor de wet en ze besneden hun kinderen. Met de val van de tempel in Jeruzalem zou hun hele manier van leven veranderen, en hun hele manier van christen-zijn. Er is dus een zekere urgentie voor de Joodse gelovigen, vanwege de manier waarop dit hun leven sterker zal beïnvloeden dan dat van de gelovigen uit de heidenen. Dat kan de reden zijn geweest waarom Jakobus hen aansprak zoals hij deed.

Maar we gaan nu verder met het boek zelf. Ik heb het boek Jakobus op verschillende momenten op twee verschillende manieren behandeld. Soms neem ik het gewoon hoofdstuk voor hoofdstuk, vers voor vers door, zoals we dat met elke andere brief zouden doen. Andere keren heb ik het thematisch behandeld. Zoals ik al zei, zijn er ongeveer zes onderwerpen, en alles in Jakobus valt onder een van die zes. Soms heb ik gewoon die onderwerpen genomen en het op die manier behandeld. Dat komt deels doordat Jakobus geen doorlopend, logisch opgebouwd betoog bevat, zoals bijvoorbeeld Romeinen, Hebreeënen, Galaten of Efeze. Hij komt telkens op onderwerpen terug. Sommige geleerden geloven zelfs dat dit een reeks verschillende preken was die zijn samengevoegd. Sommigen vonden dat als het oorspronkelijk één preek of één brief was geweest, hij al het materiaal over één onderwerp wel bij elkaar zou hebben gezet. Maar dat heeft hij niet gedaan.

Deze keer ga ik het vers voor vers behandelen, in plaats van thematisch. Ik zal je vertellen wanneer we bij een gedeelte zijn dat volgens mij over een van deze onderwerpen gaat. Dat zal je vanzelf wel duidelijk worden wanneer we ermee bezig zijn. Misschien wil je in je aantekeningen een indeling naar onderwerp bijhouden. Wanneer we bij een gedeelte komen over geduld en beproevingen, wijsheid, geloof,

rijkdom en armoede, spreken — het gebruik van de tong — of gehoorzaamheid, kun je die gedeelten afzonderlijk noteren om ze later zelf thematisch te bestuderen. Maar in dit geval gaan we het vers voor vers doornemen.

Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn: wees verheugd!

JAKOBUS 1:1

23

Beproevingen bouwen volharding op

Acht het enkel vreugde, mijn broeders, wanneer u in allerlei verzoeken terecht komt, want u weet dat de beproeving van uw geloof volharding teweegbrengt. Maar laat die volharding ook volledig mogen doorwerken, opdat u volmaakt bent en geheel oprecht, en in niets tekortschiet.

JAKOBUS 1:2-4

Hier wordt gezegd dat je het als vreugde moet beschouwen wanneer je in beproevingen terecht komt, omdat beproevingen werkelijk tot je welzijn bijdragen. Hij zegt in vers 3:

als je geloof op de proef wordt gesteld, leer je geduld te hebben.

Het Engelse 'patience', hier weergegeven als 'geduld', zou eigenlijk beter vertaald kunnen worden met 'volharding' of 'uithoudingsvermogen'. Het Nederlandse Bijbelcitaat gebruikt al 'volharding'. Het is niet zozeer geduld zoals we daar gewoonlijk aan denken. Het is eerder uithoudingsvermogen of volharding die in ons wordt ontwikkeld. Het maakt je sterker. Kleine beproevingen doormaken bereidt je voor op grotere beproevingen.

Het is net als wanneer je gitaar leert spelen. In het begin doen je vingers na een paar minuten spelen pijn, omdat je vingertoppen er niet aan gewend zijn tegen de stalen snaren te drukken. Maar na een tijdje worden je vingers sterker, er komt misschien eelt op, en dan doet het geen pijn meer. Je kunt veel langer spelen doordat je jezelf hebt getraind. Je hebt volharding opgebouwd.

Ik herinner me dat ik vele jaren geleden voor het eerst besloot dat ik waarschijnlijk maar eens aan een of ander trainingsprogramma moest beginnen. Ik las in een tijdschriftartikel dat voorgangers van gemeenten, predikanten, van alle beroepsgroepen lichamelijk het slechtst in vorm waren en de slechtste conditie hadden. Ik heb nooit een goede lichamelijke conditie gehad, en ik heb ook nooit overgewicht gehad. Maar te mager zijn is naar mijn mening ook niet wenselijk. Dus dacht ik: 'Misschien moet ik, alleen al voor de gezondheid van mijn hart en bloedvaten enzovoort, een soort aerobicsprogramma gaan volgen of zoiets.'

Ik had een vriend die een sportschool in Bandon had. Ik werd lid van zijn sportschool en begon er ongeveer drie keer per week naartoe te gaan. Ik kwam behoorlijk wat aan, en dat was ook mijn bedoeling. Ik heb altijd veel ondergewicht gehad. In de loop van de tijd kwam ik ongeveer elf kilo aan. Dat was heel goed voor me.

Maar ik herinner me nog de eerste keer dat ik op de hometrainer zat. Ik was geen fietser geweest. Ik ga altijd overal met de auto naartoe, en ik had nooit iets gedaan om fit te blijven. Ik herinner me dat ik zei: 'Ik weet dat een training van twintig minuten een aerobe training zou moeten zijn.' Dus nam ik me voor om twintig minuten te fietsen. Letterlijk na twee minuten dacht ik: 'Ik houd het geen minuut meer vol.' Het was niet zozeer dat mijn spieren pijn deden. Daarvoor was het nog te vroeg. Ik was buiten adem. Ik was volkomen buiten adem en ik had totaal geen uithoudingsvermogen. Ik dacht: 'Ik zal nooit een aerobe training kunnen doen.'

Maar ik besloot vol te houden, en die dag hield ik het misschien twaalf minuten vol, of zoiets. Ik besloot ermee door te gaan, en natuurlijk weet iedereen hoe dat verhaal verdergaat. Doordat ik ermee doorging, kwam ik uiteindelijk zover dat ik de volle tijd en zelfs langer kon doorgaan, zonder enige moeite. Ik kon de weerstand verhogen enzovoort, en het stelde helemaal niets meer voor. Ik kon gemakkelijker twintig

minuten doorgaan dan ik in het begin twee minuten had kunnen volhouden. Dat komt eenvoudig doordat je uithoudingsvermogen, volharding ontwikkelt wanneer je jezelf verder laat gaan dan wat nog prettig voelt.

24

Vorbereiding op zwaardere beproevingen

Geestelijk gezien doet God dat ook in ons leven. Hij wil volharding in ons ontwikkelen. Er kunnen nog zwaardere beproevingen komen. In Jeremia hoofdstuk 12 klaagde Jeremia over de schijnbare onrechtvaardigheid van de dingen. Hij was een beste kerel, trouw aan God, en hij leed, terwijl het de goddelozen goed leek te gaan.

Hij zei in vers 4 van Jeremia 12:

Hoelang moet het land treuren, het gewas op heel het veld verdorren? Vanwege het kwaad van wie daarin wonen, vergaan de dieren en de vogels, omdat zij gezegd hebben: Hij ziet ons einde niet.

JEREMIA 12:4

Maar God antwoordt Jeremia in Jeremia 12:5 en zegt:

Wanneer u met hardlopers meerent, en die maken u al moe, hoe moet u dan wedijveren met paarden? Wanneer u het alleen in een land van vrede vertrouwt, hoe moet u het dan maken in de glorie van de Jordaan?

JEREMIA 12:5

Met andere woorden, je denkt dat het er nu slecht voorstaat. Wat je doet, is alleen nog maar te vergelijken met een hardloopwedstrijd tegen mensen te voet. Maar hoe zit het straks, wanneer je werkelijk in omstandigheden terechtkomt die te vergelijken zijn met een wedstrijd tegen paarden? Jij bent nog steeds te voet, en zij zitten te paard. Dat

zal de echte proef zijn voor je uithoudingsvermogen en je kracht. Als je nu al moe wordt: dit is nog maar het gemakkelijke werk. Je bent nu nog maar aan het trainen. Hoe ga je het redden wanneer het moeilijk wordt?

Ik denk dat dit een goede uitdaging is voor christenen, vooral in onze eigen samenleving. Want ik verbaas me erover hoeveel christenen ik tegenkom die medelijden met zichzelf hebben. Ze vinden het leven gewoon zo moeilijk en christen zijn zo zwaar, terwijl we hier niet eens problemen hebben. Dit is ongelooflijk als je bedenkt dat er in veel delen van de wereld, en mogelijk binnenkort ook in dit deel van de wereld, daadwerkelijk martelaren voor het christelijk geloof zouden kunnen zijn. Vrijwel zeker zullen er meer ongemakken, minder vrijheden en grotere vernederingen komen omdat je christen bent. Er staan ons beslist ergere dingen te wachten.

Zelfs dan zullen we het misschien nooit zo slecht krijgen als christenen het hadden in de tweede en derde eeuw onder de Romeinse keizers, of tijdens de donkere middeleeuwen onder de pausen, toen er in heel Europa vijftig miljoen christenen werden gemarteld en gedood. Er was geen veilige plek om je te verbergen. Dit is lange tijd het lot van christenen geweest. Wij hebben dat alleen niet gekend. Wanneer we mensen horen zuchten en medelijden met zichzelf zien hebben terwijl er eigenlijk niets aan de hand is, er niets misgaat, lijkt het haast alsof we denkbeeldige beproevingen moeten verzinnen om ons belast te voelen, omdat we in werkelijkheid helemaal niet lijden. Maar als we onder deze omstandigheden al zuchten en jammeren, wat moeten we dan doen wanneer we het tegen de paarden moeten opnemen?

Eén ding: God is trouw. Hij weet wanneer we het tegen de paarden zullen moeten opnemen. En terwijl we het bij het hardlopen tegen mensen opnemen, zal Hij ons de gewichten opleggen die nodig zijn om volharding te bewerken. Wat we in moeilijkere tijden nodig zullen hebben, is volharding en uithoudingsvermogen. De beproevingen die we nu krijgen, zijn er dus om ons te trainen, ons voor te bereiden, ons denken verder te vormen en ons tot mensen te maken die geneigd zijn te volharden.

25

Vreugde in beproevingen en Gods leiding

Ik weet niet waarom de New King James het woord hier in vers 3 vertaalt met 'patience'. Ik weet dat de King James dat woord gebruikt, maar in Romeinen hoofdstuk 5 hebben we hetzelfde woord. En in dat geval hebben de vertalers van de New King James het beter vertaald dan in Jakobus 1:3. In Romeinen 5:3 staat:

En dit niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, omdat wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt,

ROMEINEN 5:3

Hetzelfde woord.

Daarom roemen we in verdrukkingen. Jakobus zei:

Acht het enkel vreugde, mijn broeders, wanneer u in allerlei verzoeken terecht komt, want u weet dat de beproeving van uw geloof volharding teweegbrengt. Maar laat die volharding ook volledig mogen doorwerken, opdat u volmaakt bent en geheel oprecht, en in niets tekortschiet.

JAKOBUS 1:2-4

Volharding.

Je reactie op beproevingen hoort geen wanhoop of zelfmedelijden te zijn, maar:

Zie het als iets om alleen maar blij mee te zijn.

Dat betekent niet dat je moet proberen een klein positief sprankje hoop in de situatie te vinden en dan je tanden op elkaar moet zetten om op dat piepkleine beetje bemoediging te overleven. Maar:

Zie het als iets om alleen maar blij mee te zijn.

Elk onderdeel ervan. Als je niet in de soevereiniteit van God gelooft zoals je zou moeten, zal het moeilijk voor je zijn om het allemaal als vreugde te beschouwen wanneer dingen anders gaan dan je had gehoopt. Of anders dan volgens jou het beste zou zijn voor jouw belangen, of zelfs voor de belangen van het Koninkrijk van God.

Soms denken we: ‘Waarom laat God dit gebeuren? Waarom laat God die goddeloze voorspoed hebben en deze godvruchtige persoon lijden, of wat dan ook? Waarom zijn er predikers die overal op televisie valse evangeliën verkondigen, terwijl niemand luistert naar de mensen die het ware Evangelie verkondigen, niemand hen hoort of weet dat ze bestaan?’ We vragen ons deze dingen af, en we vragen ons af waarom God al het geld aan de goddelozen geeft, terwijl de rechtvaardigen, die er iets goeds mee zouden doen, niets hebben. Wanneer dingen anders gaan dan wij vinden dat ze zouden moeten gaan, worden we daar al gauw neerslachtig of ontmoedigd van.

De Bijbel geeft aan dat we erop kunnen vertrouwen dat God alles in de hand heeft.

En wij weten dat voor hen die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, voor hen namelijk die overeenkomstig Zijn voornemen geroepen zijn.

ROMEINEN 8:28

In Hem zijn wij ook een erfdeel geworden, wij, die daartoe voorbestemd waren, naar het voornemen van Hem Die alle dingen werkt overeenkomstig de raad van Zijn wil,

EFEZE 1:11

zegt de Bijbel in Efeze 1:11. We kunnen het gewoon als vreugde beschouwen omdat het is wat God wil. Omdat God wil dat we leren vol te houden, geeft Hij ons beproevingen.

26

Gods goedheid vertrouwen in het lijden

Het is een beproeving van ons geloof, merk je wel. Dat is iets belangrijks. Het is ons geloof dat in beproevingen op de proef wordt gesteld. Want het is gemakkelijk om te geloven dat God een goede God en een machtige God is wanneer elk gebed dat we bidden onmiddellijk wordt verhoord. Wanneer Hij ons alles geeft wat we verlangen voordat we Hem erom vragen, of wat dan ook. Wanneer God ons elke keer dat we ziek zijn op wonderbaarlijke wijze geneest. Wanneer alles goed gaat en precies zoals we het willen, is het niet moeilijk om te geloven in een God Die goed en machtig is en Die alles kan. Je geloof wordt op de proef gesteld wanneer er van je wordt gevraagd te geloven dat God goed en almachtig is, maar je van Hem niet krijgt wat volgens jou een goede God je zou moeten geven. Je vindt dat Hij dit voor je zou moeten doen; je zou willen dat Hij dat voor je deed. Je vindt dat Hij tot zoveel in staat zou moeten zijn, en Hij zou het op Zijn sloffen kunnen doen. Het kost Hem niet eens iets. Uit Zijn kleingeld zou Hij al je rekeningen kunnen betalen zonder zelfs maar aan Zijn kapitaal te komen. Het lijkt erop dat God alles kan. Waarom doet Hij dan niet de dingen die Hij volgens mij zou moeten doen en die mijn leven een stuk gemakkelijker zouden maken?

Nou, wanneer Hij dat niet doet, hoor ik op die momenten net zo goed in de goedheid en de soevereiniteit van God te geloven als op andere momenten. Het is alleen een grotere beproeving van mijn geloof, mijn geloof wordt sterker op de proef gesteld, wanneer de dingen niet gaan zoals een goede God ze naar mijn idee zou moeten laten gaan.

Een van de grote filosofische vragen die er bij veel mensen daadwerkelijk toe leiden dat ze God verwerpen, is: waarom is er lijden in de wereld als er werkelijk een God is Die almachtig en volkomen goed is? Als God volkomen goed is, zou Hij niet willen dat er lijden is, zeggen ze. En als Hij almachtig is, zou Hij niet toelaten dat er lijden is waarvan Hij niet wil dat het er is. Dus als er lijden is, moet God óf niet volkomen goed zijn óf niet almachtig zijn, zo denken ze. En zo trekken ze de goedheid en de macht van God, of een van beide, in twijfel op grond van het bewijs dat het lijden in de wereld hun levert.

De denkfout hierin is natuurlijk de aanname dat een goede God nooit zou willen dat er lijden plaatsvindt. Dat is hetzelfde als zeggen dat een goede ouder nooit zou willen dat zijn kinderen pijn voelen. Nou, in zekere zin wil een goede ouder inderdaad nooit dat zijn kinderen pijn voelen, maar ouders weten dat het goed kan zijn voor het kind. En in het boek Psalmen, in Psalm 119, zei de psalmist:

Ik weet, HEERE, dat Uw oordelen rechtvaardig zijn en dat U mij in Uw trouw verdrukt hebt.

PSALMEN 119:75

Kijk, als iemand bij voorbaat aanneemt dat lijden kwaad is, dan vormt de aanwezigheid van lijden een argument tegen Gods goedheid of tegen Zijn almacht. Maar wie zegt dat lijden altijd kwaad is? Een operatie kan pijnlijk zijn, maar het kan heel goed voor iemand zijn om een operatie te ondergaan. Zonder die operatie sterft hij misschien, terwijl hij met die operatie blijft leven. In een gevallen wereld komen de dingen die ons goeddoen soms niet zomaar uit de lucht vallen of uit de grond tevoorschijn. De gevallen wereld werkt ons tegen, en daarom kunnen de remedies voor de kwalen van de mensheid net zo pijnlijk zijn als een ingrijpende operatie.

En trouwens, natuurlijk hebben we nu verdoving, maar vóór de komst van verdoving waren er tijden waarin mensen zonder enige pijnstillers werden geopereerd. En je kunt er zeker van zijn dat dit een behoorlijk pijnlijke ervaring was, maar ze doorstonden die voor hun eigen bestwil. In een volmaakte wereld waarin geen ziekte is, zou je nooit een operatie nodig hebben. Maar we leven in een gevallen wereld.

27

Beproevingen onthullen en versterken geloof

En geestelijk geldt hetzelfde. In een wereld zonder zondeval zouden we volmaakte mensen zijn, zonder enige pijn, zonder enige noodzaak om te lijden. Maar God gebruikt beproevingen en dingen die ons op de proef stellen, ontberingen en het niet vervullen van onze verlangens, enzovoort, om ons geestelijk te vormen. En waar Hij in het bijzonder aan werkt, is ons geloof, want geloof betekent alles voor Hem, en Hij wil

dat we Hem vertrouwen. En de manier om te zien of ons geloof slap of sterk is, is door te zeggen: 'Goed, laat Mij nu eens iets doen waarvan ze niet begrijpen waarom Ik het doe. Eens kijken of ze Mij net zo goed vertrouwen wanneer Ik niet doe wat Ik volgens hen zou moeten doen.' Eens kijken of ze Hem nog steeds net zo goed vertrouwen.

En dat is waar veel mensen afvallen. Veel mensen vallen af omdat ze dachten dat hun leven als christen over rozen zou gaan. Ze dachten dat het christendom hun hele leven lang vreugde, vrede en een fijn gevoel zou betekenen, zonder enige beproevingen of tunnels. En zodra de tunnels komen, staan ze klaar om de andere kant op te rennen. Nou, laat ze maar gaan. Daar zijn de beproevingen voor: om hun geloof op de proef te stellen, om te zien of het echt is, om te zien of het iets is wat in de echte wereld standhoudt, of dat het iets is wat alleen kan leven in de ijle lucht van een kunstmatige omgeving die door de gemeente is geschapen.

Houdt je geloof stand in de beproevingen van het echte leven, of moet je elke dag naar een gemeentebijeenkomst rennen om schouderklopjes te krijgen en opgepept te worden enzovoort, omdat de echte wereld te moeilijk voor je is? Hoe staat het dan met je geloof? Wat voor geloof is het? Is het een geloof voor de echte wereld, of is het alleen maar een geloof dat in een godsdienstige omgeving werkt? Dat is dus wat er wordt beproefd.

Iedereen kan geloven en christen blijven als hij vierentwintig uur per dag door zijn medegelovigen wordt gesteund. Maar juist wanneer je die steun niet hebt, wanneer er dingen mis beginnen te gaan, wanneer je alleen op God moet leunen, wanneer je tegen alle schijn in op Hem moet vertrouwen, ontdek je of je geloof echt of vals is. En Jakobus is natuurlijk meer dan welke andere brief ook de brief die ons vertelt dat er een vals soort geloof bestaat.

Er bestaat een soort geloof zonder werken dat zelfs de duivel zelf heeft, maar dat niemand behoudt. Het is niet het juiste soort geloof. En daarom stelt God ons geloof op de proef om te zien of ons geloof van het juiste of het verkeerde soort is. En als het de proef doorstaat, laat dat ons niet alleen zien dat we het juiste soort geloof hebben, maar doet het daar ook iets positiefs mee. Het versterkt ons geloof. Het brengt volharding voort. En dat is goed. En daarom moeten we het als louter vreugde beschouwen wanneer we allerlei beproevingen van ons geloof meemaken.

Waarom is het dan louter vreugde? Omdat ten eerste, als we een vals geloof hebben, dat door de beproeving aan het licht komt. En trouwens, ook al is het misschien niet wat je had gehoopt te ontdekken, namelijk dat je geloof niet echt was, toch is het goed voor je om dat te ontdekken. Het is beter dan in een valse zekerheid te leven en te denken dat je een geloof hebt dat je behoudt, terwijl dat niet zo is. Het is beter voor je dat het wordt beproefd, zodat je kunt zien of je een echt geloof hebt dat je behoudt of niet. En de tweede reden is natuurlijk dat, als je geloof echt is, het door de beproeving versterkt zal worden en je volharding zal toenemen.

En hij zegt dus:

Acht het enkel vreugde, mijn broeders, wanneer u in allerlei verzoeken terechtkomt, want u weet dat de beproeving van uw geloof volharding teweegbrengt.

JAKOBUS 1:2-3

28

Volharding brengt geestelijke volwassenheid

Maar, vers 4:

Maar laat die volharding ook volledig mogen doorwerken, opdat u volmaakt bent en geheel oprecht, en in niets tekortschiet.

JAKOBUS 1:4

De woorden ‘opdat je volmaakt zult zijn’ en ‘beschouw het als louter vreugde’ verwijzen allebei terug naar de Bergrede. In Mattheüs 5, vers 10 tot en met 12, zei Jezus:

Op die dag, zei Hij:

Zalig zijn zij die vervolgd worden om de gerechtigheid, want van hen is het Koninkrijk der hemelen. Zalig bent u als men u smaadt en vervolgt, en door te liegen allerlei kwaad tegen u spreekt, omwille van Mij. Verblijd en verheug u, want uw loon is groot in de hemelen, want zo hebben ze de profeten vervolgd die er vóór u geweest zijn.

MATTHEÛS 5:10-12

Hij zei:

Als dat je overkomt, wees dan blij.

In de parallelle passage bij Lukas, in Lukas 6, zegt Hij:

Spring op en draai rond van vreugde wanneer dit je overkomt.

LUKAS 6:23

Wanneer deze beproevingen en verdrukkingen over je komen, spring daar dan om van vreugde, zei Hij. En Jakobus redeneert dus vanuit dezelfde gedachte. Wanneer je deze verschillende beproevingen meemaakt, spring dan van vreugde. Beschouw het als louter vreugde. In Mattheüs 5, vers 10 tot en met 12, bracht Jezus dezelfde gedachte naar voren. En wanneer er dan in Jakobus 1:4 staat:

Maar laat die volharding ook volledig mogen doorwerken, opdat u volmaakt bent en geheel oprecht, en in niets tekortschiet.

JAKOBUS 1:4

dan herinnert ons dat aan Mattheüs 5:48, waar Jezus zei:

Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

MATTHEÛS 5:48

Mattheüs 5:48. Jakobus zegt: 'Als je volmaakt wilt zijn, dan zul je een aantal beproevingen moeten doorstaan, want de volharding moet haar volmaakte werk doen.'

Wanneer je christen wordt, ben je volmaakt in Hem in die zin dat je, wat God betreft, niets mist wat je nodig hebt om Zijn kind te zijn, om aanvaard en behouden te worden. Maar dat wil nog lang niet zeggen dat je wat je karakter betreft volmaakt bent. Want er moeten natuurlijk veel veranderingen plaatsvinden in het proces van de heiliging van je leven. Gewoonten moeten worden afgeleerd. Bevrijding van bepaalde dingen is ongetwijfeld nodig. Nieuwe houdingen die oude vervangen, enzovoort. Er moet veel veranderen bij de vernieuwing van je denken. Misschien ontbreekt het je aan geduld, misschien ontbreekt het je aan medeleven, misschien ontbreekt het je aan gevoel voor recht en eerlijkheid wanneer je christen wordt. Maar het is de bedoeling dat het je aan niets ontbreekt wanneer God klaar met je is. En de beproevingen die je worden gestuurd, zijn er om de volharding voort te brengen. En de volharding brengt de andere dingen voort, de andere dingen, zodat het je aan niets zal ontbreken. Terwijl je verdraagt hoe God in je leven met je omgaat, de tuchtiging van de Heere enzovoort, zul je ontdekken dat Hij het doet voor onze heiligheid. Hij doet het voor ons bestwil,

Want zij hebben ons wel voor een korte tijd naar het hun goeddacht bestraft, maar Hij doet dat tot ons nut, opdat wij deel krijgen aan Zijn heiligheid.

HEBREEËN 12:10

staat er in Hebreeën 12. God wil dus niet dat het ons aan iets ontbreekt, maar dat we volkomen zijn en niets tekortkomen.

29

God vragen om wijsheid

Nu is wijsheid iets wat iemand kan ontbreken. Hij zegt in vers 5:

En als iemand van u in wijsheid tekortschiet, laat hij die dan vragen aan God, Die aan ieder overvloedig geeft en geen verwijten maakt, en ze zal hem gegeven worden.

JAKOBUS 1:5

Dat betekent vrijgevig.

Maar laat hij er in geloof om vragen en daarbij niet twifelen. Immers, wie twijfelt, lijkt op een golf van de zee, die door de wind voortgestuwd en op- en neergeworpen wordt.

JAKOBUS 1:6

In de Bergrede, in hoofdstuk 7 van Mattheüs en vers 7, zei Jezus:

Bid, en u zal gegeven worden; zoek, en u zult vinden; klop, en er zal voor u opengedaan worden.

MATTHEÛS 7:7

Het ligt voor de hand dat je God erom vraagt wanneer je iets nodig hebt. Jakobus zegt later in hoofdstuk 4:

U verlangt naar iets en krijgt het niet. U benijdt anderen en beijvert u om dingen te bemachtigen en kunt ze niet krijgen. U maakt ruzie en voert strijd, maar u krijgt niet, omdat u niet bidt.

JAKOBUS 4:2

Hier zegt hij dat je erom moet vragen als je wijsheid ontbreekt. Jezus zei:

Vraag erom en je zult het krijgen. Dus Jakobus zegt hetzelfde.

En als iemand van u in wijsheid tekortschiet, laat hij die dan vragen aan God, Die aan ieder overvloedig geeft en geen verwijten maakt, en ze zal hem gegeven worden.

JAKOBUS 1:5

Vraag erom en hij zal het krijgen, zegt hij. Een parafrase van Jezus' eigen uitspraak in Mattheüs 7:7.

Nu, wijsheid. Wat is wijsheid hier? Nou, in verschillende contexten kan het verschillende dingen betekenen. Het kan natuurlijk betekenen dat je verstandige keuzes kunt maken. Dat is waarschijnlijk wat het hier betekent. Het zou een hoger intelligentiequotiënt kunnen betekenen, dat je gewoon in het algemeen slimmer bent, maar ik weet niet of dat hier bedoeld wordt. Ik denk niet dat hij zegt dat als je bijvoorbeeld iemand bent die geestelijk traag van begrip is, je God er alleen maar om hoeft te vragen en je intelligentiequotiënt meetbaar zal stijgen. Maar volgens mij betekent het dat als je in een bepaalde situatie moet weten wat verstandig is om te doen, God wil dat je in elke situatie weet wat verstandig is om te doen. Je kunt Hem erom vragen en Hij zal het je geven.

Natuurlijk staan er in hoofdstuk 3 enkele aanwijzingen over wijsheid, die we eerder hebben gezien. Er is een wijsheid die van boven komt en een wijsheid die van beneden komt. En soms wordt de wijsheid van beneden ten onrechte voor wijsheid aangezien, maar die is in feite:

Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels.

JAKOBUS 3:15

volgens hoofdstuk 3, vers 15. Maar hij heeft ons in Jakobus 3:17 wel verteld hoe de wijsheid van boven is, en dat lijkt heel sterk op de Bergrede. Doen wat Jezus heeft gezegd, dat is wijsheid. Ontbreekt het je aan wijsheid?

Laat hem het aan God vragen.

God zal je wijsheid geven.

Hij heeft natuurlijk al wijsheid gegeven door wat Jezus hierover heeft onderwezen. Maar Hij kan je in je geest en in je eigen omstandigheden laten zien hoe je die moet toepassen, en dat is soms nodig. Je kunt niet altijd zomaar een vers uit de Bergrede nemen en met dat vers precies weten wat je in deze situatie moet doen. Maar je kunt het God vragen, want God zal je niet verwijten dat je het vraagt. Hij wil dat je die wijsheid hebt. Hij geeft vrijgevig.

Maar iemand die God om wijsheid vraagt, moet dat doen met vertrouwen in God, moet vragen in geloof, zonder te twijfelen. Met andere woorden, je moet echt geloven dat God er is, dat Hij je verzoek zal beantwoorden, dat Hij Zijn belofte zal houden. Dat Hij, als je Hem iets vraagt, echt zal reageren, en dat je dan verder kunt handelen naar de wijsheid die je ontvangt.

Dit is naar mijn mening een goede passage over persoonlijke leiding, want mensen willen vaak een woord van God ontvangen. Ze zouden graag een persoonlijke profetie krijgen, of een droom of een visioen of iets wat hun vertelt welke kant ze op moeten. Maar Jakobus zegt dat je gewoon om wijsheid moet vragen en moet geloven, en daar niet aan moet twijfelen. Geloof gewoon dat God je antwoord geeft.

In dat geval betekent het dat ik gewoon zeg: 'God, ik moet weten wat ik moet doen.' En ook als ik daarover geen droom of visioen of profetie krijg, zal ik gewoon handelen naar de wijsheid die U mij, naar ik vertrouw, hebt gegeven. Ik ga hier niet aan twijfelen. Ik zal geloven dat U mij de wijsheid hebt gegeven, overeenkomstig Uw belofte. Ik zal handelen naar wat mij wijs lijkt nadat ik om wijsheid heb gevraagd. En zonder twijfel — dat is een belangrijke uitdrukking, zonder twijfel, niet twijfelend, vragend in geloof — geloof ik dat de wijsheid die ik dan zal hebben, de wijsheid zal zijn die Hij mij heeft gegeven. Hij heeft het beloofd. En ik kan erom vragen, en het is niet de bedoeling dat ik in mijn geloof daarover twijfel wanneer ik erom vraag. Anders zal ik niet zeker weten welke kant ik op moet. Ik zal zijn als een golf die door de wind dan weer de ene, dan weer de andere kant op wordt geslingerd.

30

Twijfel maakt onstandvastig

Paulus gebruikte de wind in Efeze 4:15, geloof ik, of 4:14, als beeld:

opdat wij geen jonge kinderen meer zouden zijn, heen en weer geslingerd door de golven en meegesleurd door elke wind van leer, door het bedrog van de mensen om op listige wijze tot dwaling te verleiden,

EFEZE 4:14

Iemand kan door allerlei wind van leer heen en weer geslingerd worden. Hij kan ook heen en weer geslingerd worden, eenvoudigweg door onzekerheid over wat hij in een situatie moet doen. En volgens mij zegt hij dat zo iemand onstandvastig is. Hij is innerlijk verdeeld. Hij weet niet zeker wat God wil dat hij doet. Hij weet niet zeker of God hem leidt of niet. Hij weet niet zeker of God Zijn beloften vervult wanneer je om wijsheid vraagt, of God je die geeft.

Zo iemand zou natuurlijk onstandvastig kunnen zijn in al zijn wegen. Hij weet niet wat wijs is en wat dwaas is. Hij weet niet welke kant hij op moet. De ene keer gaat hij heen, de andere keer gaat hij weer terug. Hij wordt door elke wind van leer heen en weer geslingerd.

Hij wordt heen en weer geslingerd zoals de golven van de zee. Hij wordt heen en weer geslingerd. En hij doet deze uitspraak in vers 7:

Want zo iemand moet niet denken dat hij iets ontvangen zal van de Heere.

JAKOBUS 1:7

Waarschijnlijk betekent dat het volgende: als hij er niet op kan vertrouwen dat God hem wijsheid geeft, heeft hij ook geen grond om die te verwachten. Sterker nog, iemand die er niet op kan vertrouwen dat God Zijn beloften vervult, kan niets van de Heere ontvangen. Dat is iets belangrijks. Als je naar God toe komt in Jezus' Naam en

zegt: ‘Vergeef mijn zonden’, en je gelooft niet dat Hij dat doet, dan doet Hij het niet. Je ontvangt dat door geloof. Als je het je niet toe-eigent door je eigen persoonlijke geloof in Hem, dan gebeurt het niet.

Maar laat hij er in geloof om vragen en daarbij niet twijfelen. Immers, wie twijfelt, lijkt op een golf van de zee, die door de wind voortgestuwd en op- en neergeworpen wordt.

JAKOBUS 1:6

31

Twijfelen en verleid worden tot twijfel

Nu zeg je misschien: ‘Nou, dan heb ik een groot probleem, want het lijkt erop dat ik twijfels heb en dat mijn geloof zo nu en dan wankelt, enzovoort.’ Je moet onderscheid kunnen maken tussen twijfel die uit jezelf opkomt enerzijds, en twijfel die eenvoudigweg een verleiding is om te twijfelen, een suggestie van de vijand dat God niet waarachtig is. Er is een heel groot verschil. Het is net als met begeerte of bijna elke andere zonde: het kan iets zijn wat uit je eigen hart opkomt. Of het kan iets zijn wat niet uit je eigen hart opkomt, maar wat de duivel in je hoofd probeert te stoppen, terwijl jij het niet aanneemt.

Toen ik in de Geest gedoopt werd, voelde ik niet wat ik dacht dat ik zou moeten voelen. Ik deed niet wat ik dacht dat ik zou moeten doen. Ik stond voor de beslissing: zal ik geloven of zal ik niet geloven dat ik in de Geest gedoopt ben? Ik herinnerde me een tekst uit de Schrift waarin Jezus zei:

Als u die slecht bent, uw kinderen dus goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader de Heilige Geest geven aan hen die tot Hem bidden?

LUKAS 11:13

Ik dacht: ‘Nou, dat is een belofte van God. Ik heb het Hem gevraagd. Daarom geloof ik dat Hij Zijn belofte gehouden heeft.’

Ik wist niet zeker of ik in tongen gesproken had of niet. Ik wist niet zeker of ik iets bijzonders gevoeld had of niet. Er waren bepaalde gevoelens die onmiddellijk daarna duidelijk merkbaar waren, maar op dat moment moest ik mijn beslissing nemen: heb ik de doop ontvangen of niet? Ik moest die beslissing nemen op grond van geloof alleen. God heeft het gezegd. Ik zal er niet aan twijfelen. Er kwamen twijfels in mijn gedachten op, maar ik wilde daar eenvoudigweg niet op ingaan. In mijn hart was ik vastbesloten God te geloven. Dat is een beslissing die ik mag nemen, en die jij mag nemen.

Als je zo nu en dan twijfels hebt, vraag jezelf dan af: twijfel ik omdat ik liever twijfel, omdat ik mezelf toesta te twijfelen? Of twijfel ik alleen maar omdat ik bestookt word door een vijand die me aanvalt en me probeert te laten twijfelen? Als dat laatste het geval is, hoef je alleen maar te zeggen: 'Ik zal God geloven.'

Volstrekt niet! Zo echter moet het zijn: God is waarachtig maar ieder mens een leugenaar, zoals geschreven staat: Opdat U gerechtvaardigd wordt wanneer U recht spreekt, en overwint wanneer U oordeelt.

ROMEINEN 3:4

Ik zal deze twijfels niet toelaten. Als God het beloofd heeft, geloof ik het. Als God gezegd heeft dat Hij mij in Christus aanvaardt, dan geloof ik dat. Punt. Daar zal ik niet in wankelen. Er kunnen momenten zijn waarop de duivel komt en een gedachte in mijn hoofd stopt dat het niet waar is, maar die zal ik eenvoudigweg niet aannemen.'

32

Het geloof als schild tegen twijfel

Geloof is een beslissing, en het is een strijd. Het is iets wat op de proef gesteld wordt. God laat toe dat het op de proef gesteld wordt. Er is een strijd van het geloof. De Schrift zegt:

Strijd de goede strijd van het geloof. Grijp naar het eeuwige leven, waartoe u ook geroepen bent en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen.

1 TIMOTHEÛS 6:12

Die strijd is tegen twijfels. Het schild van het geloof is gegeven om de vurige pijlen van de vijand af te weren. Die vurige pijlen moeten twijfels zijn. Wat het geloof afweert, is twijfel. De duivel schiet die vurige pijlen van twijfel op je af. Je zegt eenvoudigweg: 'Ik zal God geloven.' Houd je geloof als schild omhoog. Zeg: 'Ik weet wat God gezegd heeft, en God, Die niet kan liegen, is Degene op Wie ik mijn vertrouwen stel, en ik zal die twijfels niet aannemen.'

Dat betekent niet dat ze niet zullen proberen je te treffen, maar ze zullen je niet treffen, en je zult niet wankelen. Dat er een twijfel in je gedachten opkomt, betekent nog niet dat je wankelt, zolang je die twijfel verwerpt. Zeg: 'Ik vertrouw op God. Ik zal God niet onteren door te denken dat Zijn Woord niet waar is. Die gedachte werp ik neer.'

Als je momenten van twijfel hebt gehad waarop er een twijfel in je gedachten opkomt, betekent dat niet noodzakelijk dat je wankelt in je geloof. Het kan zijn dat je aangevallen wordt. Je geloof kan onder vuur liggen. Je kunt weten of je wankelt of niet door na te gaan of je vasthoudt aan je overtuigingen. Maar als je op zulke momenten zegt: 'Misschien spreekt God niet de waarheid. Nu je het zegt, nu die gedachte in me opgekomen is, moet ik misschien niet in God geloven. Misschien is het Woord niet waar.' Als dat je houding is, dan wankel je.

33

Besluiten God te vertrouwen bij zorgen

Maar je zou kunnen zeggen: ‘Nou, dan ben ik blijkbaar geen christen.’ Je kunt ophouden met wankelen zodra je daartoe besluit. Je kunt eenvoudig besluiten God te geloven. Dit is iets wat ik heel, heel moeilijk kan begrijpen bij christenen die zich zorgen maken. Waarom zou je je zorgen maken? ‘Nou, ik kan er gewoon niets aan doen. Ik wil me geen zorgen maken, maar ik word gewoon bezorgd.’ Nee, je wordt niet zomaar bezorgd. Je kunt toch gewoon zeggen: ‘Ik zal me geen zorgen maken’? Je kunt toch gewoon zeggen: ‘Ik maak me er geen zorgen over. God heeft de leiding. Ik zal me geen zorgen maken’?

‘Ja, maar ik voel me nog steeds bezorgd.’ Nee, je wordt verleid om je zorgen te maken. Maar verleiding is niet hetzelfde als de zonde zelf. De duivel zou kunnen zeggen: ‘Waarom maak je je geen zorgen?’ Maar je antwoordt gewoon: ‘Omdat ik me geen zorgen hoeft te maken, omdat God alles in handen heeft en ik me geen zorgen zal maken. Ik weiger me zorgen te maken.’ Het is een gemoedstoestand die onaanvaardbaar is in Gods ogen en onaanvaardbaar voor mij, en ik zal die niet aanvaarden, omdat Jezus mij heeft geboden me geen zorgen te maken. Daarover staat een gebod in de Schrift.

Ik weet niet waarom mensen niet gewoon dat besluit nemen: ‘Ik ga God geloven.’ Zo word je behouden. Je besluit: ‘Ik ga op Jezus Christus vertrouwen in plaats van op wat er verder ook op mijn pad komt.’ Zo hoor je te wandelen. Je leeft op dezelfde manier als waarop je behouden bent. Je bent behouden door te zeggen: ‘Ik zal dit geloven, en dit zal ik geloven tot de dag dat ik sterf. En dat niet alleen, ik zal dit geloven, en ik zal dit geloven, en ik zal geloven wat God ook zegt, omdat ik God zal geloven. En ik zal niet afwijken van dat standpunt dat ik inneem. Er kunnen momenten zijn waarop ik word bestookt met twijfels over een bepaalde kwestie, maar daarin zal ik niet wankelen.’

Het is één ding als er stenen naar je worden gegooid en die je zelfs tegen je hoofd raken. Het is iets anders om vanwege die stenen weg te rennen of te bezwijken. Je kunt daar blijven staan, die stenenregen verduren en zeggen: ‘Ik blijf toch staan, omdat ik weet dat God waarachtig is, en ik zal die twijfels niet toelaten.’

We gaan verder bij vers 9.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jakobus 2:17
- Romeinen 1:17
- Jakobus 5:3
- Jakobus 5:4
- Jakobus 5:8
- Jakobus 5:9
- Mattheüs 24:33
- Mattheüs 24:2
- 2 Petrus 3:8
- Jakobus 5:8-9
- Mattheüs 24:34
- Jakobus 1:1
- Jakobus 2:1
- Jakobus 2:7
- 1 Petrus 1:1
- Lukas 2:7
- Johannes 7:3-4
- Johannes 7:5
- Markus 3:21
- Markus 3:31
- 1 Korinthe 15:3-5
- 1 Korinthe 15:6
- 1 Korinthe 15:7-8
- Handelingen 1:14
- Handelingen 15:13
- 1 Korinthe 9:20
- Handelingen 21:17
- Handelingen 21:18

- Galaten 1:18
- Galaten 1:19
- Galaten 2:9
- Galaten 2:11
- Galaten 2:12
- Jakobus 2:8
- Jakobus 1:25
- Jakobus 4:11
- Jakobus 2:12
- Galaten 5:6
- Mattheüs 28:19-20
- Jakobus 3:17
- Mattheüs 7:24
- Mattheüs 7:26
- Mattheüs 5:8
- Mattheüs 5:27-28
- Mattheüs 5:9
- Mattheüs 5:5
- Mattheüs 5:39-42
- Mattheüs 5:7
- Jakobus 2:13
- Mattheüs 6:15
- Mattheüs 7:16-20
- Mattheüs 5:46-48
- Mattheüs 7:5
- Galaten 3:28
- Efeze 2:14
- Jakobus 1:2-4
- Jeremia 12:4
- Jeremia 12:5
- Romeinen 5:3
- Romeinen 8:28
- Efeze 1:11
- Psalmen 119:75

- Jakobus 1:2-3
- Jakobus 1:4
- Mattheüs 5:10-12
- Lukas 6:23
- Mattheüs 5:48
- Hebreeënen 12:10
- Jakobus 1:5
- Jakobus 1:6
- Mattheüs 7:7
- Jakobus 4:2
- Jakobus 3:15
- Efeze 4:14
- Jakobus 1:7
- Lukas 11:13
- Romeinen 3:4
- 1 Timotheüs 6:12

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.